
PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE

PRESEĽANY

NA OBDOBIE 2015-2020

Spracovateľ dokumentu:
Regionálna rozvojová agentúra Topolčiansko

OBSAH

ZOZNAM POUŽITÝCH SKRATIEK	3
ZOZNAM GRAFOV, OBRÁZKOV, TABULIEK A MAPIEK	4
ÚVOD	6
ANALYTICKÁ ČASŤ	7
ZÁKLADNÁ CHARAKTERISTIKA OBCE	7
HISTÓRIA, KULTÚRA A PREDPOKLADY OBCE PRE ROZVOJ CESTOVNÉHO RUCHU	10
PRÍRODNÉ POMERY	12
OBYVATEĽSTVO	15
TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA	21
Energetické siete - elektrické siete, plyn	21
Cestné a dopravné siete	22
Vodné hospodárstvo, kanalizácia a odpadové hospodárstvo	22
SOCIÁLNA INFRAŠTRUKTÚRA	23
Domový a bytový fond	23
Školstvo	25
Zdravotníctvo a sociálna starostlivosť	27
Služby obyvateľstvu	27
EKONOMICKÁ ZÁKLADŇA OBCE	28
Majetok obce	31
ZDRUŽENIA A ORGANIZÁCIE NA ÚZEMÍ OBCE	33
VYHODNOTENIE PREDCHÁDZAJÚCEHO OBDOBIA A PHSR OBCE PRESEĽANY	33
Plánované aktivity v predchádzajúcom období 2007-2013	33
Realizované projekty obce	34
VYHODNOTENIE DOTAZNÍKOVÉHO PRIESKUMU	35
SWOT ANALÝZA	43
STRATEGICKÁ ČASŤ	45
KLÚČOVÉ DISPARITY A HLAVNÉ FAKTORY ROZVOJA	45
ROZVOJOVÁ VÍZIA	46
PROGRAMOVÁ ČASŤ	48
POPIS JEDNOTLIVÝCH AKTIVÍT	48
REALIZAČNÁ ČASŤ	50
ZABEZPEČENIE REALIZÁCIE PROGRAMU HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE	50
VÄZBY NA STRATEGICKÉ DOKUMENTY KRAJA	50
ORGANIZAČNÉ ZABEZPEČENIE MANAŽMENTU PROGRAMU	53

INŠTITUCIONÁLNE ZABEZPEČENIE FORMOU PARTNERSTVA	53
MONITOROVANIE A HODNOTENIE	54
FINANČNÁ ČASŤ	58
ZÁVER	61
ZDROJE INFORMÁCIÍ	62
PRÍLOHY	62

ZOZNAM POUŽITÝCH SKRATIEK

ČOV - čistička odpadových vôd

EAO - ekonomicky aktívne obyvateľstvo

EÚ - Európska únia
CHKO - chránená krajinná oblasť
CHVÚ - chránené vtáčie územie
IBV - individuálna bytová výstavba
KBV - komplexná bytová výstavba
KES - koeficient ekologickej stability
MAS - miestna akčná skupina
NCH PI - náučný chodník Považský Inovec
NSK - Nitriansky samosprávny kraj
ObÚ - obvodný úrad
OcÚ - obecný úrad
OP - operačný program
PHSR - program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce
POD - program obnovy dediny
ROEP - konanie o obnove evidencie pozemkov
RRA - regionálna rozvojová agentúra
SODB - sčítanie obyvateľov, domov a bytov
SR - Slovenská republika
ŠFRB - štátny fond rozvoja bývania
ŠÚ - štatistický úrad
TIR - tribečsko-inovecký región
TKO - tuhý komunálny odpad
ÚPD - územno-plánovacia dokumentácia
ÚPSVaR - úrad práce, sociálnych vecí a rodiny
VÚC - vyšší územný celok
Z. z. - zbierka zákonov

ZOZNAM GRAFOV, OBRÁZKOV, TABULIEK A MAPIEK

Graf č. 1 - Vývoj počtu obyvateľov

Graf č. 2 - Vývoj demografických ukazovateľov obyvateľstva v rokoch 2007 - 2013

Graf č. 3 - Migrácia obyvateľstva v obci Preseľany

Graf č. 4 - Štruktúra obyvateľstva podľa pohlavia a veku

Graf č. 5 - Veková skladba obyvateľstva

Graf č. 6 - Národnostné zloženie obyvateľstva

Graf č. 7 - Odvetvia zamestnanosti v obci Preseľany

Graf č. 8 - Záujem respondentov o bývanie a zotrvanie v obci

Graf č. 9 - Vekové skupiny respondentov

Graf č. 10 - Dôvody respondentov zotrvania v obci

Graf č. 11 - Dôvody prípadného odsťahovania sa respondentov z obce

Graf č. 12 - Spokojnosť respondentov so službami obce

Graf č. 13 - Susedské vzťahy v obci

Graf č. 14 - Zapájanie sa respondentov do rozvojových aktivít obce

Graf č. 15 - Spokojnosť respondentov s pracovnými príležitosťami v obci

Graf č. 16 - Oblasť rozvoja v budúcom období podľa respondentov

Graf č. 17 - Spokojnosť respondentov s využitím možností obce pre mládež

Obrázok č. 1 - Poloha obce v rámci kraja a v rámci územia Slovenska

Obrázok č. 2 - Symboly obce

Obrázok č. 3 - Mikuláš

Obrázok č. 4 - Kultúrne leto a Preseliansky jarmok

Obrázok č. 5 - Mapa lokalizácie obce Preseľany

Obrázok č. 6 - Základná škola s materskou školou Preseľany

Tabuľka č. 1 - Podujatia v obci Preseľany

Tabuľka č. 2 - Štruktúra pôdneho fondu v Presel'anoch

Tabuľka č. 3 - Množstvá emisií za rok 2013 emitovaných zo stredných zdrojov znečisťovania ovzdušia v tonách

Tabuľka č. 4 - Vývoj počtu obyvateľov

Tabuľka č. 5 - Demografické charakteristiky obyvateľstva

Tabuľka č. 6 - Náboženské vyznanie obyvateľov v obci

Tabuľka č. 7 - Vzdelanostná štruktúra obyvateľov

Tabuľka č. 8 - Množstvá odpadu vyprodukovaných v roku 2013

Tabuľka č. 9 - Bytový a domový fond

Tabuľka č. 10 - Bytový a domový fond

Tabuľka č. 11 - Bytový a domový fond

Tabuľka č. 12 - Bytový a domový fond

Tabuľka č. 13 - Bytový a domový fond

Tabuľka č. 14 - Bytový a domový fond

Tabuľka č. 15 - Údaje o počte detí v jednotlivých rokoch pre MŠ a ZŠ

Tabuľka č. 16 - Lokalizácia významných inštitúcií

Tabuľka č. 17 - Ekonomická aktivita obyvateľov obce Preseľany

Tabuľka č. 18 - Štruktúra ekonomicky aktívneho obyvateľstva podľa odvetví hospodárstva v roku 2011 v obci Preseľany

Tabuľka č. 19 - Počet nezamestnaných evidovaných na ÚPSVaR Topoľčany

Tabuľka č. 20 - Firmy a služby v obci Preseľany

Tabuľka č. 21 - Rozpočet obce k 31.12.2013 v eurách

Tabuľka č. 22 - Majetok obce a jeho vývoj

Tabuľka č. 23 - Aktivity v PHSR obce Preseľany na roky 2007-2013

Tabuľka č. 24 - Zhodnotenie aktivít obce Preseľany v rokoch 2007-2014

Tabuľka č. 25 - Veková štruktúra respondentov

Tabuľka č. 26 - SWOT analýza

Tabuľka č. 27 - Špecifické ciele a opatrenia v prioritných oblastiach

Tabuľka č. 28 - Zoznam opatrení a aktivít

Tabuľka č. 29 - Vecný a časový harmonogram monitorovania plnenia PHSR Preseľany

Tabuľka č. 30 - Vecný a časový harmonogram hodnotenia plnenia PHSR Preseľany

Tabuľka č. 31 - Merateľné ukazovatele jednotlivých aktivít

Tabuľka č. 32 - Indikatívny finančný plán realizácie PHSR v €

Tabuľka č. 33 - Súhrnný prehľad projektových zámerov obce Preseľany na roky 2015 - 2020

Mapa č. 1 - Administratívne členenie okresu Topoľčany s vyznačením obce Preseľany

ÚVOD

V súvislosti s programovým obdobím Európskej únie na roky 2014-2020 a v súlade so Zákonom č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja je nevyhnutné aktualizovať základné programové dokumenty, prostredníctvom ktorých je možné čerpať finančné prostriedky aj z Európskych štrukturálnych investičných fondov na podporu rozvojových projektov a aktivít. Z dôvodu adresnejšej alokácie disponibilných finančných prostriedkov v

novom programovom období bolo nutné aktualizovať taktiež základné a strategické dokumenty Nitrianskeho samosprávneho kraja. Doteraz platný Program rozvoja Nitrianskeho samosprávneho kraja (PR NSK) 2012 - 2018 bol schválený uznesením č. 236/2012 dňa 8. októbra 2012 na zasadnutí Zastupiteľstva Nitrianskeho samosprávneho kraja.

V súlade so zákonom o podpore regionálneho rozvoja sú vyššie územné celky a obce povinné aktualizovať alebo zostavovať Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce alebo vyššieho územného celku a uviesť v súlade s ustanoveniami novelizovaného zákona platného od 1. januára 2015. Hlavným cieľom je vychádzať z aktuálnej situácie v území a zostaviť strategickú a implementačnú časť tak, aby sa stala východiskom pre realizáciu budúcich projektov.

Charakteristika a štruktúra dokumentu

Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce je strednodobý rozvojový dokument, ktorý je vypracovaný v súlade s cieľmi a prioritami ustanovenými v národnej stratégii a zohľadňuje ciele a priority ustanovené v programe hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja vyššieho územného celku, na území ktorého sa obec nachádza, a je vypracovaný podľa záväznej časti územnoplánovacej dokumentácie obce.

Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce vytvorený v rámci partnerstva pozostáva z

- a) analytickej časti, ktorá obsahuje komplexné hodnotenie a analýzu východiskovej situácie obce s väzbami na širšie územie a odhad jej budúceho vývoja s dôrazom na možné riziká a ohrozenia vo väzbe na existujúce relevantné stratégie a koncepcie a využívanie vnútorného potenciálu územia, jeho limitov a rozvoja, definovanie podmienok udržateľného rozvoja obce,
- b) strategickej časti, ktorá obsahuje stratégiu rozvoja obce pri zohľadnení jej vnútorných špecifik a určí hlavné smery, priority a ciele rozvoja obce rešpektovaním princípov regionálnej politiky s cieľom dosiahnutia vyváženého udržateľného rozvoja územia,
- c) programovej časti, ktorá obsahuje najmä zoznam opatrení a aktivít na zabezpečenie realizácie PHSR obce,
- d) realizačnej časti, ktorá je zameraná na popis postupov inštitucionálneho zabezpečenia formou partnerstva a organizačné zabezpečenie realizácie PHSR obce, systém monitorovania a hodnotenia plnenia PHSR obce s ustanovením merateľných ukazovateľov, vecný a časový harmonogram realizácie PHSR obce formou akčných plánov a
- e) finančnej časti, ktorá obsahuje finančné zabezpečenie jednotlivých opatrení a aktivít, inštitucionálnej a organizačnej stránky realizácie PHSR obce.

Vypracovanie PHSR obce zabezpečuje obec pri uplatnení partnerstva. Aktualizácia PHSR obce sa vypracúva podľa potreby. PHSR a jeho aktualizáciu schvaľuje obecné zastupiteľstvo. Schválenie PHSR obce a príslušnej územnoplánovacej dokumentácie, ak jej spracovanie vyžaduje osobitný predpis, je podmienkou na predloženie žiadosti obce o poskytnutie dotácie zo štátneho rozpočtu a z doplnkových zdrojov podľa § 4 ods. 2. Tvorba PHSR obce je optimálnym nástrojom a jedinečnou možnosťou na strategický pohľad do samosprávy vôbec. Základom PHSR obce je teda OBČAN.

ANALYTICKÁ ČASŤ

ZÁKLADNÁ CHARAKTERISTIKA OBCE

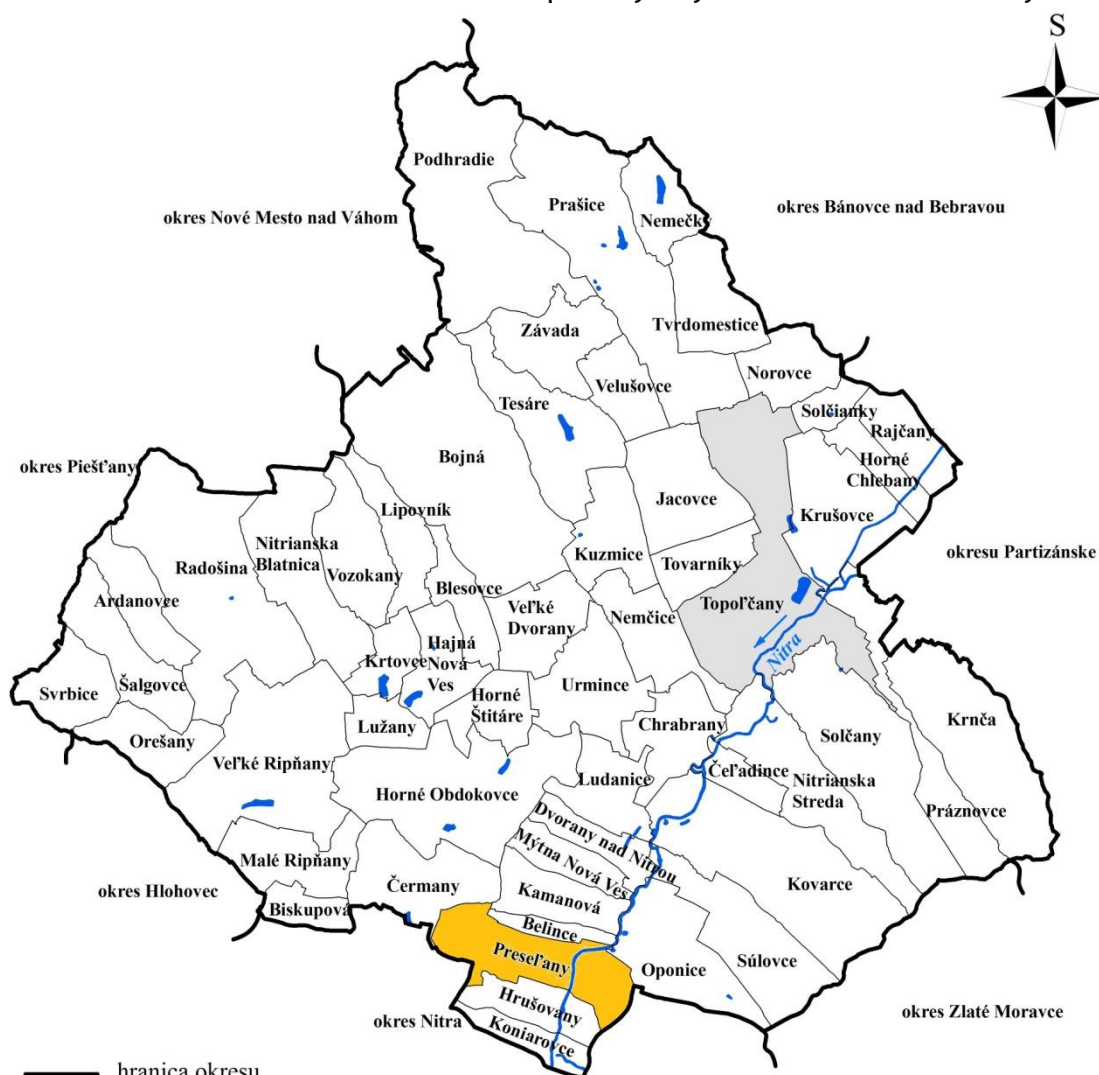
Obec Preseľany leží v západnej časti Slovenska v Nitrianskom samosprávnom kraji, medzi okresným mestom Topoľčany a krajským mestom Nitra, v blízkosti pohoria Tríbeč, ktorý

ohraničuje obec z východnej strany. Zemepisnú polohu charakterizujú súradnice 18°06'00"V východnej zemepisnej dĺžky a 48°27'04"S severnej zemepisnej šírky.

Obec Preseľany sa nachádza na pravom brehu rieky Nitry. Kataster obce sa rozprestiera na ploche 1 190 ha v nadmorskej výške 115 m n. m. Cez obec preteká rieka Nitra v celkovej dĺžke 2,3 km.

Administratívne je obec zaradená do obvodu Topolčany, vyššieho územného celku Nitra a do NUTS II Západné Slovensko.

Mapa č. 1 - Administratívne členenie okresu Topolčany s vyznačením obce Preseľany

— hranica okresu
Zdroj: vlastné spracovanie

Obec Preseľany má v rámci regiónu pomerne dobrú polohu. Najbližším mestom je mesto Topolčany (14,4 km), Nitra je vzdialená 18,6 km, Hlohovec 33 km, Piešťany sú vzdialené 36,5 km. Od pólů ekonomického rozvoja národného a medzinárodného významu je obec vzdialená nasledovne:

Preseľany → Bratislava 109 km
Preseľany → Viedeň 182 km
Preseľany → Brno 238 km

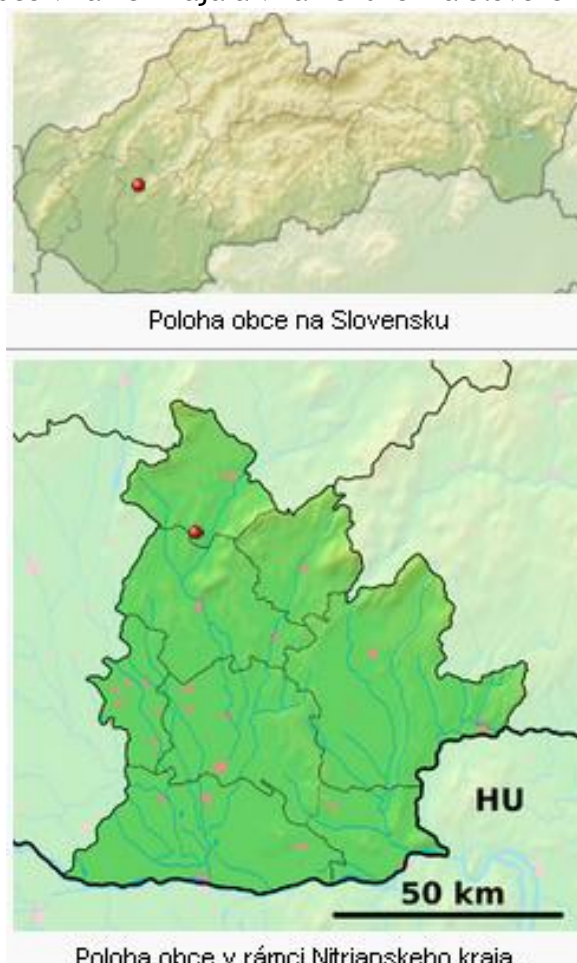
Cez obec prechádzajú cesty I., II., a III. triedy v celkovej dĺžke 6 637 m. Najväčší význam má štátna cesta I - 64 v celkovej dĺžke 1 210 m. Cez obec prechádza aj železničná trať,

ktorá spája obec s okolitými mestami (Topoľčany, Nitra, Partizánske, Bánovce nad Bebravou).

Vzdialenosť s najbližšou diaľnicou je 39,5 km. Je to diaľnica D1 pri Piešťanoch v smere Bratislava, Trnava, Trenčín, Žilina. Blízko obce (16 km) je napojenie na rýchlostnú cestu R1. Pomerne dobrá vzdialenosť obce Preseľany od sídiel mestského charakteru nevplýva v takej veľkej miere na zastúpenie faktorov, ktoré obmedzujú celkový rozvoj obce a efekty rozvoja ako sú klíma, sídla a infraštruktúra. Avšak vzdialenosť od mestských sídiel si musí obec vykompenzovať využitím kultúrneho a prírodného rázu krajiny a hľadať príležitosti pre rozvoj cestovného ruchu.

Napriek dobrej polohe je obec pomerne vzdialená od mestských sídiel a preto je potrebné riešiť vybavenosť obce sociálnymi, zdravotníckymi, vzdelávacími, kultúrnymi a ostatnými službami, aby v dôsledku slabých pracovných príležitostí a problematickej dopravy do mesta nepokračoval proces neúnosnej trvalej migrácie obyvateľov.

Obrázok č. 1 - Poloha obce v rámci kraja a v rámci územia Slovenska

Zdroj: internet

Symboly obce Preseľany

Preseľany sú jednou z mála obcí, ktoré v minulosti používali vo svojej obecnej pečati vlastný erb.

Kým ostatné obce používali v obecných pečatiach určité symboly bez toho, že by boli vložené do štítu, Preseľany používali svoj symbol už v heraldickej úprave. Isto to súvisí so skutočnosťou, že v prvej polovici 17. st. zaznamenali obdobie významného rozvoja, čo sa odrazilo i na udelení mestských výsad v r.1646. Mali právo trhov a boli i opevnené. Je iba logické, že jedným z dôležitých atribútov mesta bol a dodnes je - vlastný erb. Má túto

podobu - v červenom štíte zlaté, striebrom lemované kosmé brvno, sprevádzané hore strieborným rastúcim polmesiacom, dolu zlatou osemcípou hviezdou.

Pečať obce má priemer 32 mm a jej obsah i kruhový nápis je ťažko čitateľný. Možno identifikovať renesančný štít so šikmým pruhom, hviezdou v dolnej časti a polmesiacom v hornej časti štítového poľa. Z horného štítu vyrastajú tri ružičky. Pečate sa zachovali na urbárskych písomnostiach vo fonde Nitrianskej župy v Štátnom oblastnom archíve v Nitre. Kruhový nápis znie: Sigillum oppidi Perezlen.

Vlajka obce pozostáva z piatich pozdĺžnych pruhov vo farbách bielej, žltej, červenej, bielej a žltej. Pomer strán má 2:3 a ukončená je tromi cípmi. t.j. dvomi zástrihmi, siahajúcimi do tretiny listu vlajky.

Zástava obce má podobnú kompozíciu ako obecná vlajka. Štandarda starostu obce má medzi ostatnými symbolmi obce osobitné postavenie. Je vlajkou starostu. Podobá sa znakovkej zástave.

Obrázok č. 2 - Symboly obce

Zdroj: OcÚ Preseľany

HISTÓRIA, KULTÚRA A PREDPOKLADY OBCE PRE ROZVOJ CESTOVNÉHO RUCHU

Preseľany sú obec na Slovensku v okrese Topoľčany. V obci je rímskokatolícky kostol sv. Alžbety z roku 1322 a kaplnka sv. Anny z roku 1804.

Prvá písomná zmienka o obci siaha do roku 1280. Najstaršie pomenovanie je z 12. storočia - Presteran, v slovenskom znení Peresterany alebo Presterany. Názov obce vznikol z označenia ľudí, ktorí sa presídlili na lepšie miesto. Jeden prameň uvádza, že pôvodný názov obce je odvodený od slova praslica, pretože obyvatelia sa zaoberali pestovaním a ručným spracovaním ľanu a konope. V roku 1562 sa v kanonickej vizitácii spomína už meno Perezlen a toto potom po maďarizácii územia zostalo Pereszslény, za prvej ČSR dostala obec názov Preseľany.

Obec patrila hradu Oponice v 13. a 14. storočí Ludanickovcom, od roku 1395 opäť hradu Oponice. Apponyiovci si panstvo rozdelili a Preseľany sa tak stali strediskom samostatného panstva, ku ktorému patrilo okrem Hrušovian i niekoľko ďalších dedín.

Vo farskej matrike sa uvádza, že v 16. storočí v obci zúril mor. V štatútoch Ostrihomskej kapituly v roku 1397 sa prvý raz spomína kostol sv. Alžbety Uhorskej. Bohoslužby v tomto kostole vykonávali benediktíni z Ludaníc, v Oláhovej kanonickej vizitácii r. 1562 sa spomína už fara a istý farár Jakub. Obec trpela počas stavovských povstaní a tiež aj tureckých nájazdov na Ponitrie. Cestu na Hornú Nitru strážili už v dávnejších časoch križiaci. Ľudia žili v zemi vykopaných katakombách, ktoré boli pomerne rozsiahle, keďže tam schovávali aj úrodu. Dňa 7. mája 1682, keď Turci spolu s Tökölyovcami tiahli na Viedeň, prepadlo vojsko obec a vyrabovalo aj kostol. Popravili pred kostolom okrem bohoslužbu konajúceho

kazateľa Hieronyma Poláčka z hlohoveckého kláštora aj deti, ktoré pri bohoslužbe miništrovali.

V chotári obce Preseľany sa 29. augusta 1708 odohrala veľká bitka medzi kurucmi a labancami. Jedna strana vojska bola usadená v lokalite Tábor pri Belinciach a druhá cisárska armáda táborila pri Preseľanoch. V tejto bitke padlo vyše 3 000 vojakov, ktorých pochovali priamo na vojnovom poli. V obci bola tehelňa, ktorá zamestnávala veľa obyvateľov obce aj širokého okolia a do vlastníctva obce patrila tiež mlyn.

Významné osobnosti, ktoré v obci alebo jej blízkosti pôsobili resp. sú s obcou späté: kazateľ Hieronym Poláček, Petrovič, Matej Bazalica, Ladislav Očkaj. Kňaz Matej Bazalica, známy pomológ - ovocinár, uznávaný aj za hranicami monarchie, žil v obci v rokoch 1825-1848, vyšľachtil nový druh sliviek, nazvaný bazalica.

Obec Preseľany je situovaná v prostredí, ktoré má potenciál pre pešiu turistiku a cykloturistiku. V blízkosti obce sa nachádza pohorie Tríbeč, s najvyšším vrchom Veľký Tríbeč, ktorý patrí do CHKO Ponitrie. V neďalekej obci Oponice sa nachádza zrúcanina Oponického hradu.

Z kultúrno-historických pamiatok je významný rímskokatolícky kostol sv. Alžbety z roku 1322, pôvodne ranogotický, v roku 1736 obnovený a zväčšený, v 19. storočí klasicisticky upravený. Nachádza sa tu baroková kaplnka sv. Anny z roku 1804, v 19. storočí upravená, prícestná kaplnka z 19. storočia a empírová kúria z 19. storočia.

Pre športové vyžitie, oddych a relax sú domácim obyvateľom i návštevníkom k dispozícii futbalové ihrisko a tenisový kurt, strelnica, športová hala, kolkáreň, fitness centrum, ihrisko na plážový volejbal.

Kultúrne vyžitie pre občanov umožňuje okrem kultúrneho domu aj obecná knižnica a divadelný súbor RONDO, ktorý je v obci pokračovateľom ochotníckej tradície občanom poskytuje zábavu a kultúrne vyžitie svojimi naštudovanými predstaveniami. V obci sa udomácnilo aj kultúrne podujatie Preseliánsky jarmok a Kultúrne leto pri príležitosti sviatku sv. Anny.

Tabuľka č. 1 - Podujatia v obci Preseľany

Podujatia v obci a pravidelné kultúrno-spoločenské akcie		
mesiac	názov podujatia	organizácia /usporiadateľ
apríl	Zraz heligonkárov	Agentúra harmónia
máj	Deň matiek	obec
jún	Deň detí	obec
júl	Preseliánsky jarmok	obec
október	Mesiac úcty k starším	obec
december	Mikuláš	obec
december	Vianočný program	ŽŠ

Zdroj: OcÚ Preseľany

Ostatné služby pre obyvateľstvo sú popísané v časti Sociálna infraštruktúra.

Obrázok č. 3 - Mikuláš

Zdroj: OcÚ Preseľany

Obrázok č. 4 - Kultúrne leto a Preseliansky jarmok

Zdroj: OcÚ Preseľany

PRÍRODNÉ POMERY

Obec Preseľany sa nachádza v blízkosti pohoria Trábeč, ktorý ohraničuje obec z východnej strany, rozprestiera sa na pseudoterase rieky Nitry, ktorá ochraňovala prvých osadníkov pred povodňami a zároveň bola vhodným prostredím pre poľnohospodársku činnosť. Vznik pseudoterasy spadá do obdobia starších štvrtohôr.

Preseľany sú súčasťou doliny rieky Nitry, na ktorej sa rozkladá samotná obec. Pozvoľne pokračuje západným smerom do Nitrianskej sprašovej pahorkatiny, na ktorú sa viaže ekonomická aktivita obce, najmä poľnohospodárstvo a produkcia tehly.

Podľa regionálneho geomorfologického členenia Slovenska je chotár obce Preseľany súčasťou Podunajskej pahorkatiny. Územie medzi pohorím Považského Inovca a Nitrianskou Nivou tvorí Nitrianska pahorkatina, ktorá sa rozdeľuje na niekoľko pododdielov. Kataster obce patrí do pododdielu Stredonitrianskej nivy. Obec sa rozprestiera v nadmorskej výške 150 - 224 m n.m., jej stred leží v nadmorskej výške 115 m n.m. Krajinná scenéria je daná zvlňeným reliéfom nivnej pahorkatiny postupne sa dvíhajúcim k pohoriu Považský Inovec.

Pahorkatina je tvorená hrubými vrstvami sprašových sedimentov, ktoré pokryli morské sedimenty počas Pleistocenného obdobia. Pleistocen sa vyznačuje štyrmi ľadovými dobami, počas ktorých prevládala studená periglaciálna klíma a horniny podliehali silnému mechanickému zvetrávaniu. Rozdrobovali sa žulové horniny na malé prachové čiastočky, tieto boli odvíate pravidelnými vetrami a uložené v doline rieky Nitry a dali vznik Nitrianskej sprašovej pahorkatine. Podobne aj štrky a piesočnatý materiál rieky Nitry podliehal silnému zvetrávaniu. Tieto sprašové sedimenty sú dobre pozorovateľné v odkryve miestnej tehelne kde je možno pozorovať niekoľko vrstiev sprašových sedimentov.

Na dne tehelne a bane na hlinu sa nachádzajú staré pleistocenné štrky rieky Nitry, ktoré poukazujú na skutočnosť, že koryto rieky Nitry v pleistocennom období bolo rozvinuté západnejšie od súčasného toku a rieka sa postupne posúva smerom na východ ako dôsledok tektonického klesania tejto oblasti.

Nálezy mamutích klov na dne odkryvu bane, ktoré sú uložené v Geologickom ústave Dionýza Štúra v Bratislave dokazujú, že dolina rieky Nitry bola v starších dobách osídlená typickou flórou /tundra/ a faunou doby ľadovej.

Súčasťou života obce Preseľany je aj malebný pohľad na severovýchod, východ a juhovýchod kde sa nachádza aj najvyšší vrch Tríbečského pohoria - Tríbeč /829m/ a aj ostatné významnejšie vrchy ako Veľká Skala, Žibrica a Zobor. Tríbeč slúžil ako ochrana pred vpádom nepriateľov. Je obohnaný kamenným valom z halštadskej doby asi 700 rokov pred n. l.

Podobne archeologické nálezy na Žibrici z doby bronzovej poukazujú na ochrannú úlohu tríbečských hôr v minulosti.

Obyvatelia Preselian od najstarších čias ekonomicky ťažili z úrodných pôd a vhodných geografických a geomorfologických podmienok. Priemerné zrážky okolo 650-750 mm ročne dovolili rozvoj lesných spoločenstiev - dubohrabové lesy.

Druhé typické rastlinné spoločenstvo v tejto oblasti predstavovali lužné lesy popri rieke Nitre - jaseňovo-jelšové. Tieto porasty sa v útržkovitej forme zachovali až do regulácie rieky Nitry po roku 1960.

Územie obce odvodňuje rieka Nitra, ktorá preteká obcou v celkovej dĺžke 2,3 km. Voda z rieky sa využíva predovšetkým na závlahy poľnohospodárskej pôdy. Posledné relatívne prirodzené zvyšky vegetácie a zvláštnych prírodných útvarov sa nachádzajú v oblasti preselianských mŕtvych ramien, ktoré sa ľudovo nazývali kolenami. Po určitej dobe Nitra prirodzene skracovala svoj tok a mŕtve ramená boli významným prirodzeným ekosystémom preselianskeho okolia, ktorý v súčasnej dobe už podlieha zániku. Rieka Nitra pokračuje v agraovaní sedimentov, ktoré spôsobujú postupné zvyšovanie koryta, v dôsledku čoho bude v budúcnosti dochádzať k obnoveniu záplav. V západnej časti územia obce pramení Manický potok. Význam týchto dvoj prírodných javov spočíva v odvodňovaní územia.

Obec pozostáva z jedného katastra. Celková výmera katastrálneho územia obce Preseľany je 1 190 ha. Celková výmera katastrálneho intravilánu je 97 ha, celková zeleň je 64 ha.

Tabuľka č. 2 - Štruktúra pôdneho fondu v Preseľanoch

Štruktúra pôdy z hľadiska jej využívania (v ha)		Zloženie poľnohospodárskej pôdy (v ha)	
poľnohospodárska pôda	1013,5	orná pôda	948,2
lesný pozemok	15,8	trvale trávne porasty	3,1
vodná plocha	28,6	sady	0
zastavaná plocha	46,8	vinice	20,4
ostatná plocha	85,1	záhrady	41,6

Zdroj: ŠÚ SR 2014

Vlastníctvo pôdneho fondu obce Preseľany v celkovej výmere 13 ha lesných pozemkov majú fyzické osoby.

Stav vysporiadania vlastníckych vzťahov a pripravenosť územia na rozvoj v obci Preseľany je nasledovný - v roku 2002 bol ukončený ROEP (Konanie o obnove evidencie pozemkov a právnych vzťahov podľa zákona NR SR č.180/1995 Z. z.). Územno-plánovacia dokumentácia bola spracovaná v roku 2000, v roku 2015 je naplánovaný začiatok spracovania novej ÚPD.

Biogeografická charakteristika

Katastrálne územie obce je súčasťou Podunajskej pahorkatiny. Územie je situované medzi pohoriami Považský Inovec a Tríbeč. Centrálna časť obce sa rozkladá na Stredonitrianskej

nive, východná časť územne patrí do Tribečského pohoria a do západnej časti územia zasahuje Bojnianska pahorkatina.

Rekonštruovaná prirodzená vegetácia

Rekonštruovaná prirodzená vegetácia predstavuje vegetáciu, ktorá by sa v katastri obce vyvinula, keby na dané územie nepôsobil človek so svojou činnosťou.

V záujmovom území boli zmapované následné vegetačné jednotky lužné lesy nížinné, dubovo-hrabové lesy panónske, dubovo-cerové lesy.

Lužné lesy nížinné (*Ullmenion*) na danom území sa vyskytuje jaseň úzkolistý panónsky (*Fraxinus angustifolia* aubsp. *danubialis*), dub letný (*Quercus robur*), hojne bývajú primiešané aj dreviny mäkkých lužných lesov ako topol biely (*Populus alba*) a topol čierny (*Populus nigra*).

Dubovo-cerové lesy (*Quercetum petraeae-cerris*) v obci sú najviac situované stromy, ako dub žltkastý (*Quercus dalechampii*), dub cerový (*Quercus cerris*), dub plstnatý (*Quercus pubescens*), dub mnohoplodý (*Quercus polycarpa*), dub zimný (*Quercus petraea*) a dub letný (*Quercus robur*). Z iných drevín je vtrúsený najmä javor poľný (*Acer campestre*).

Dubovo-hrabové lesy panónske (*Quercus robur-Carpinenion*) dominantný druhom v katastrálnom území je dub letný (*Quercus robur*), vo väčšine aj javor poľný (*Acer campestre*) a javor mliečny (*Acer platanoides*), bežné sú brest hrabolitý (*Ulmus carpinifolia*).

Zoogeografická charakteristika

Katastrálne územie Preseľany patrí zoogeograficky do eurosibírskej podoblasti palearktiskej oblasti. Vzhľadom na lokalizáciu územia v rámci Podunajskej nížiny ho zaradujeme k panónskemu úseku provincie stepí a lesostepí.

Živočíšne spoločenstvo listnatých lesov

Z drobných zemných cicavcov sa v záujmovom území vyskytujú: myška drobná (*Micromys minutus*), hraboš poľný (*Micromys arvalis*), hryzec vodný (*Arvicola terrestris*), ryšavka žltohrdlá (*Apodemus flavicollis*) a ryšavka myšovitá (*Apodemus microps*). Z vtákov tu hniezdi napr. škovránok poľný (*Alauda arvensis*) a v zimných mesiacoch sa na nich zdržiavajú niektoré druhy, napr. havrany.

Živočíšne spoločenstvá vôd a brehov

K najatraktívnejším biotopom v území vzhľadom na existenčné podmienky patria vodné biotopy a tie, ktoré sa nachádzajú v ich blízkosti. Na takýchto miestach je zvýšený výskyt obojživelníkov. V záujmovom území sú to napr.: kunka žltobruchá (*Bombina variegata*) a ropucha bradavičnatá (*Bufo bufo*).

Ochrana prírody

Vo východnej časti katastrálneho územia Preseľany bolo podľa § 26 zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny vyhlásené chránené vtáčie územie Tribeč, ktorého výmera je 23 802,8 ha a rozprestiera sa na viacerých katastrálnych území.

CHVÚ Tribeč bolo vyhlásené Vyhláškou MŽP SR č. 17/2008 Z. z. na účel zabezpečenia priaznivého stavu biotopov druhov vtákov európskeho významu a biotopov sťahovavých druhov vtákov a spadá do sústavy NATURA 2000.

Dôvodom ochrany územia Tríbeč je hniezdenie orla kráľovského (*Aquila heliaca*). Pravidelne tu hniezdi viac ako 1% národnej populácie druhov výr skalný (*Bubo bubo*), lelek lesný (*Caprimulgus europaeus*), včelár lesný (*Pernis apivorus*), d'ateľ prostredný (*Dendrocopos medius*), muchárik bieločrý (*Ficedula albicollis*), prepelica poľná (*Coturnix coturnix*), krutihlav hnedý (*Jynx torquilla*), hrdlička poľná (*Streptopelia turtur*), žltouchvost lesný (*Phoenicurus phoenicurus*), muchár sivý (*Muscicapa striata*) a penica jarabá (*Sylvia nisoria*).

Stav životného prostredia

Kontaminácia vôd

Kvalita vody v rieke Nitre je dlhodobo monitorovaná v odbernom mieste Nitrianska Streda (riečny km 91,10). Na základe sumarizácie výsledkov klasifikácie v zmysle STN 75 7221 „Kvalita vody“ je silne až veľmi silne znečistená vo väčšine ukazovateľov. V skupine ukazovateľov kyslíkového režimu je zaradená do IV. triedy kvality, v skupine základných fyzikálno-chemických ukazovateľov je kvalita vody v toku na úrovni V. triedy kvality, v skupine mikrobiologických ukazovateľov množstvo koliformných baktérií zodpovedá V. triede. Dôvodom jej silného znečistenia je výrazná antropogénna činnosť vyvíjaná v hornom toku.

Pomerne často sa vo vodách vyskytuje zvýšený obsah oxidovaných a redukovaných foriem dusíka, nakoľko územie je viac menej poľnohospodársky využívané. Taktiež na kvalitu vody v rieke a na kvalitu ovzdušia v obci negatívne vplyvajú znečisťovatelia - NCHZ Nováky a ENO Zemianske Kostolany.

Kvalita ovzdušia

Obce situované v okolí okresného mesta Topolčany sú ovplyvňované veľkými a strednými zdrojmi znečistenia a automobilovou dopravou. Ovzdušie zaťažujú najmä tuhými znečisťujúcimi látkami (TZL), oxidmi síry, oxidmi dusíka a oxidom uhoľnatým. Medzi veľké zdroje znečistenia patrí TOMA, s.r.o., ELEKTROKARBON, a.s., THP, a.s., Chemos Slovakia, s.r.o.

V roku 2013 boli v obci Preseľany emitované do ovzdušia nasledovné množstvá znečisťujúcich látok uvedených v tabuľke.

Tabuľka č. 3 - Množstvá emisií za rok 2013 emitovaných zo stredných zdrojov znečisťovania ovzdušia v tonách

Znečisťujúce látky	Preseľany
TZL	0,0395
SO ₂	0,0011
NO _x	0,1799
CO	0,0727
TOC	0,0121
amoniak	3,1591

Zdroj: OÚ ŽP Topolčany

Koeficient ekologickej stability (KES) dosahuje hodnotu 1,12. Dôvodom je vysoká prevaha veľkoblokovo poľnohospodársky využívannej pôdy a veľmi nízky podiel ekologicky stabilnejších plôch, najmä lesov a ostatnej drevinovej vegetácie.

OBYVATEĽSTVO

Ľudský potenciál je jedným z najvýznamnejších rozvojových potenciálov každého územia. Obyvateľstvo sa vyznačuje silnou dynamikou jeho počtu, štruktúry, priestorového rozloženia a ďalších znakov, preto ho nemožno považovať za statický element. Celkový

počet obyvateľov je najjednoduchším a najzákladnejším demografickým ukazovateľom, ktorý poskytuje základný obraz o sile sledovanej populácie a o ľudnatosti územia, na ktorom obyvateľstvo žije a v ktorom pôsobí, taktiež o jeho osídlení. Obyvatelia ako aj ekonomické aktivity a ich rozmiestňovanie sú procesy, ktoré sú navzájom prepojené a podmieňujú sa. Dôležitým faktorom rozvoja v priestore je početnosť obyvateľstva - vytvára pracovné ponuky a silnejšie trhové pole pre firmy. Kvantitu a kvalitu populácie ovplyvňujú aj firmy - priťahujú pracovnú silu a ich odvetvová štruktúra pôsobí na vzdelanostnú úroveň a vekovú štruktúru obyvateľstva v danom území.

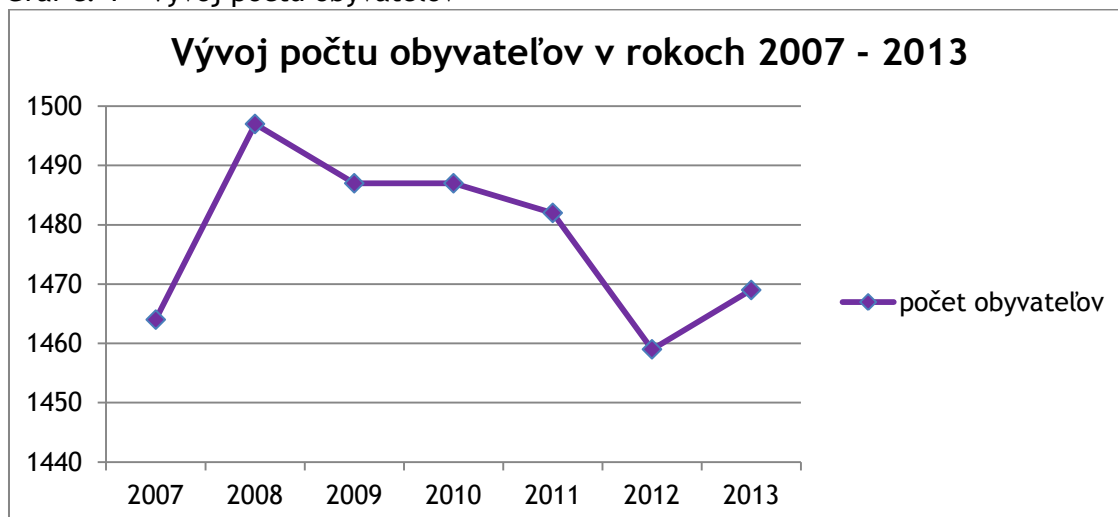
Podľa posledného sčítania obyvateľstva, domov a bytov v roku 2011 bol počet obyvateľov 1482 a tým sa obec Preseľany zaraďuje medzi stredne veľké obce okresu Topoľčany. Trvalo bývajúce obyvateľstvo bolo k 31. 12. 2013 v počte 1468 obyvateľov, z toho muži v počte 744 a ženy v počte 738. Vývoj populačnej situácie súvisí aj so zmenenými sociálnymi, ekonomickými a politickými podmienkami slovenskej spoločnosti (vysoká miera nezamestnanosti, zvýšené životné náklady, finančná nedostupnosť bývania, atď.), ktoré majú vplyv najmä na mladých ľudí a mladé rodiny.

Tabuľka č. 4 - Vývoj počtu obyvateľov

Vývoj počtu obyvateľov							
Roky	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
počet obyvateľov	1464	1497	1487	1487	1482	1459	1468
narodených	7	15	13	17	17	17	16
zomrelých	16	12	19	17	19	30	18
prirodzený prírastok	-9	3	-6	0	-2	-13	-2
pristťahovaných	15	36	16	25	15	24	25
odstťahovaných	25	6	20	25	18	34	14
migračný prírastok	-10	30	-4	0	-3	-10	11
celkový prírastok	-19	33	-10	0	-5	-23	9

Zdroj: OcÚ Preseľany

Graf č. 1 - Vývoj počtu obyvateľov

Zdroj: OcÚ Preseľany

Vývoj počtu obyvateľstva za posledných 7 rokov vykazuje postupne klesajúcu úroveň, hoci jeho priebeh je kolísavý. Maximum dosiahol v roku 2008, odkedy začal klesať až dosiahol minimum v roku 2012. Rok 2013 zaznamenal opätovný nárast počtu obyvateľov.

V nasledovnej tabuľke sú zobrazené jednotlivé demografické ukazovatele obyvateľstva v období 2007 - 2013.

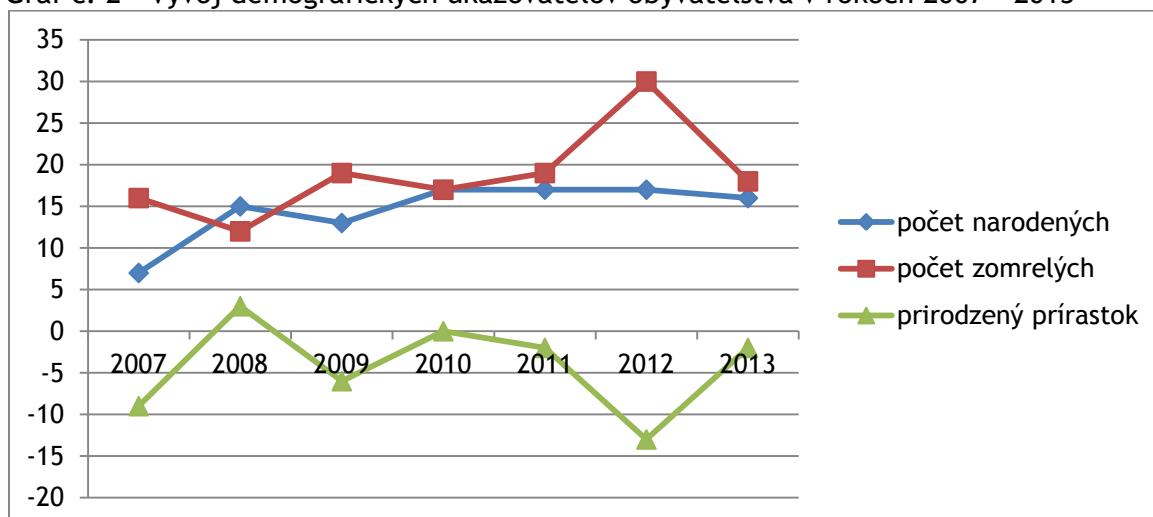
Tabuľka č. 5 - Demografické charakteristiky obyvateľstva

Demografické charakteristiky zo SODB v roku 2011	
Predproduktívny vek (0-14) spolu	171
Produktívny vek (15-54) ženy	446
Produktívny vek (15-59) muži	535
Poproduktívny vek (55+Ž, 60+M) spolu	330
Celkom	1482
Počet sobášov	6
Počet rozvodov	3
Počet živonarodených spolu	12
muži	8
ženy	4
Počet zomretých spolu	29
muži	17
ženy	12
Celkový prírastok (úbytok) obyv. spolu	-21
muži	-4
ženy	-17

Zdroj: SODB 2011

Priemerný vek obyvateľov k 11.10. 2012 je 39,65 roka.

Graf č. 2 - Vývoj demografických ukazovateľov obyvateľstva v rokoch 2007 - 2013

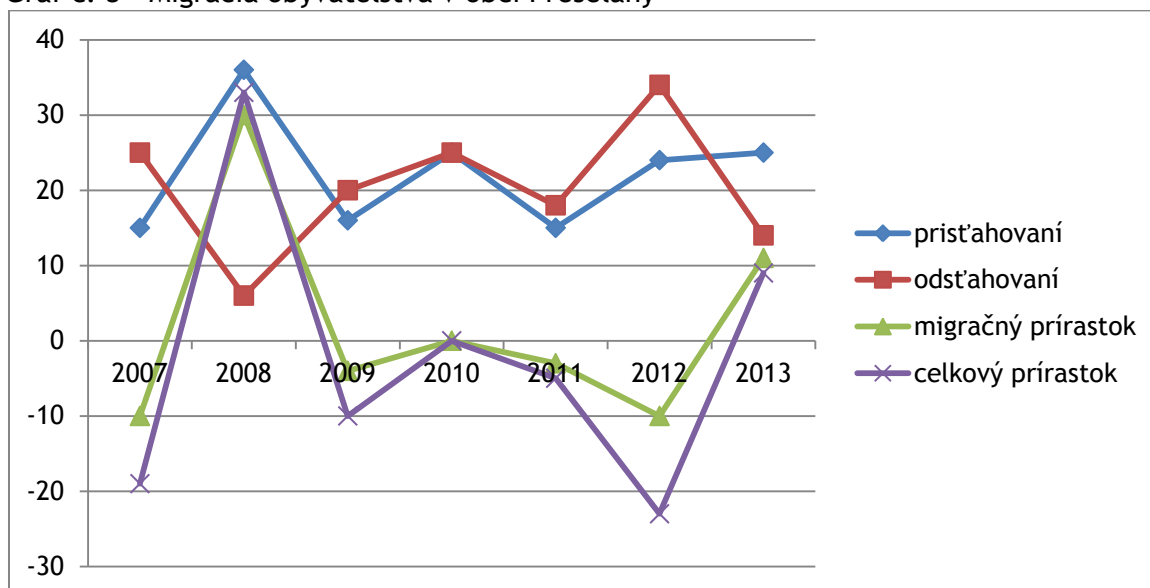

Zdroj: OcÚ Preseľany

Prirodzený prírastok vyjadruje rozdiel medzi počtom narodených a zomrelých v obci a v sledovanom období rokov 2007 - 2013 má v obci kolísavý charakter, najväčší nárast zaznamenal rok 2008 a najväčší pokles rok 2012. Počet narodených teda v obci striedavo rastie a klesá.

Demografickú situáciu ovplyvňuje do značnej miery aj pohyb obyvateľov - migrácia. Na vývoj migrácie pôsobia predovšetkým možnosti získania bývania a zamestnania.

Graf č. 3 - Migrácia obyvateľstva v obci Preseľany

Zdroj: OcÚ Preseľany

Migračný prírastok vyjadruje rozdiel medzi počtom prist'ahovaných a odst'ahovaných obyvateľov. V obci Preseľany má migračný prírastok mierne rastúcu tendenciu, hoci od roku 2010 bol zaznamenaný mierny pokles. V roku 2008 dosiahol svoje maximum, kedy v obci prebehla najvýraznejšia migračná vlna s počtom 36 prist'ahovalcov a len 6 ľudí sa z obce vyst'ahovalo. Naopak, najviac odst'ahovaných bolo v roku 2012, kedy obec opustilo 34 obyvateľov, ktorí sa odst'ahovali. Migračný prírastok od roku 2012 opäť rastie.

Pozitívny trend v migrácii spôsobuje všeobecne najmä výhodná geografická poloha obce, blízkosť väčších miest, dobrá dopravná dostupnosť, rastúci počet podnikateľských subjektov v obci a v okolí a s tým súvisiaci rast pracovných príležitostí. Obec Preseľany v posledných rokoch zaznamenáva rastúci migračný prírastok. Viac ľudí sa do obce sťahuje, ako z nej odchádza. Celkový prírastok dosiahol vrchol v roku 2008, od tohto roku postupne klesá, najhlbšie prepadol v roku 2012, a od roku 2013 pozorujeme výrazné zlepšenie.

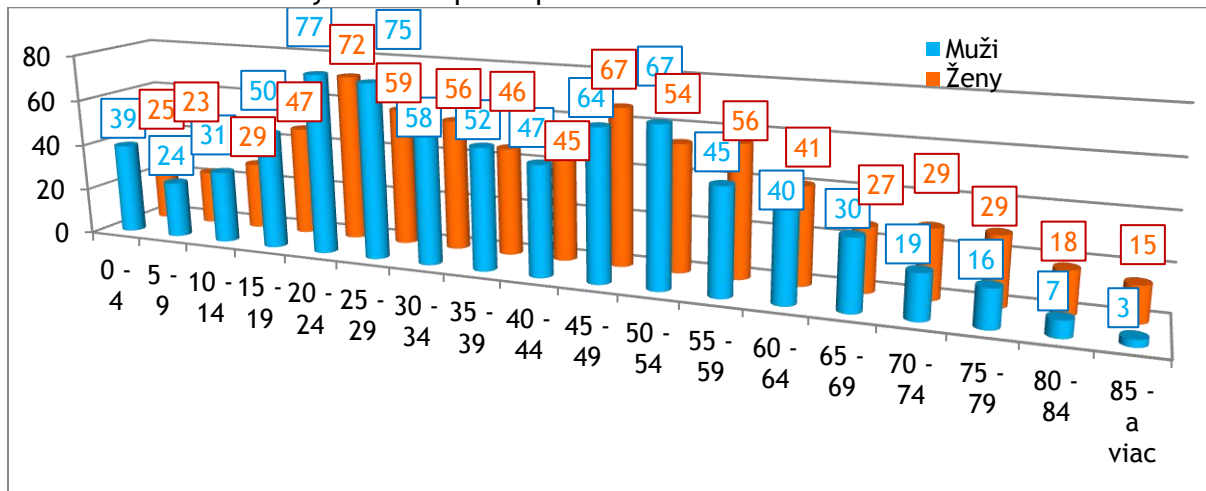
Obec Preseľany sa sústreďuje aj na podporu v oblasti tvorby kvalitných podmienok pre novú individuálnu bytovú výstavbu s možným vytvorením nových pracovných príležitostí, čím zabezpečí ideálne podmienky pre bývanie a život v obci. Je nevyhnutné dbať i o kvalitný spoločenský život obyvateľov a napĺňať ich potreby pre spokojný život v obci.

Vo všeobecnosti je momentálne prevládajúci trend návratu ľudí na vidiek. Nie sú to len mladé rodiny s deťmi, ktoré opúšťajú sídliská a sťahujú sa do obce s únosnou dostupnosťou do práce, ale aj starší obyvatelia vracajúci sa do svojho rodiska. V prípade naplnenia potenciálu prist'ahovania nových obyvateľov, hlavne mladých rodín, by v budúcnosti mohlo dôjsť k zlepšeniu demografického profilu obce Preseľany. Vývoj počtu obyvateľstva však naznačuje, že demografická situácia v obci Preseľany sa zlepšuje.

Hustota obyvateľstva v obci Preseľany na 1 km² je 123 obyvateľov, čo je hodnota vyššia ako v okrese Topoľčany (121 obyvateľov/ km²), ako aj hustota Slovenskej republiky (110 obyvateľov/km²) - údaje sú k 31. 12. 2012.

V štruktúre obyvateľstva podľa pohlavia z údajov zo SODB v roku 2011 minimálne prevládajú muži s 50,20% (744 obyv.) nad ženami so 49,79% (738 obyv.).

Graf č. 4 - Štruktúra obyvateľstva podľa pohlavia a veku

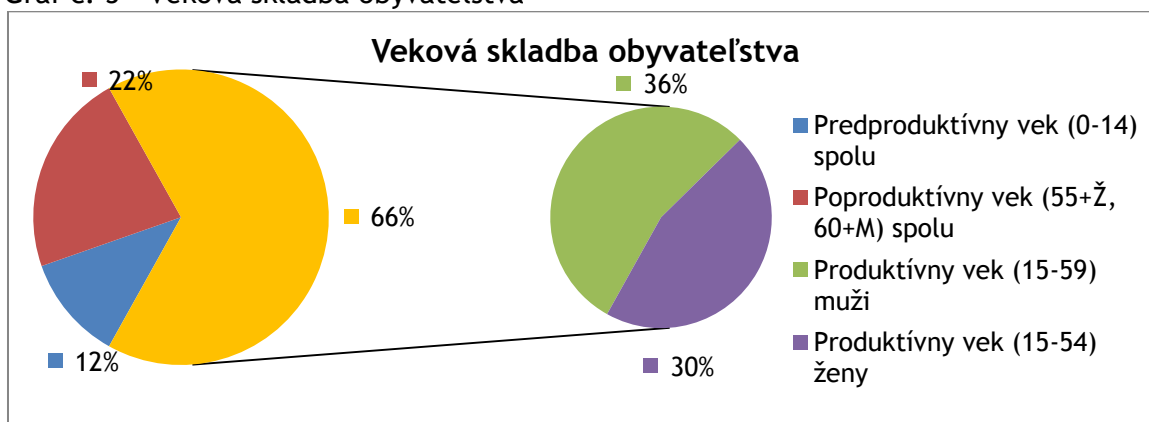
Zdroj: SODB 2011

Graf odhaľuje určité vekové skupiny, v ktorých je väčšia nevyváženosť, najmä medzi 25 - 29 rokom a 50 - 54 rokom života, v ktorých výraznejšie prevláda mužská populácia. Naopak, väčší rozdiel medzi pohlaviami s prevahou ženského obyvateľstva je zreteľný u obyvateľov od 55 - 59 rokov a v skupinách od 70. roku života.

Všeobecným problémom vidieckych obcí je nepriaznivá veková štruktúra z hľadiska produktívnych vekových kategórií. Tento problém sa týka aj obce Preseľany, veková štruktúra obyvateľstva nie je veľmi priaznivá, pretože poproduktívna zložka (ženy nad 55, muži nad 60 rokov) prevláda nad predproduktívnym obyvateľstvom (vek 0 - 14 rokov). Jednoznačnú prevahu v obci má obyvateľstvo v produktívnom veku, ktoré tvorí vyše 66 % z celkového počtu obyvateľov.

Koeficient starnutia bol 2,19, čo znamená, že počet obyvateľov v poproduktívnom veku je vyšší ako počet obyvateľov v predproduktívnom veku, a teda populácia v obci starne.

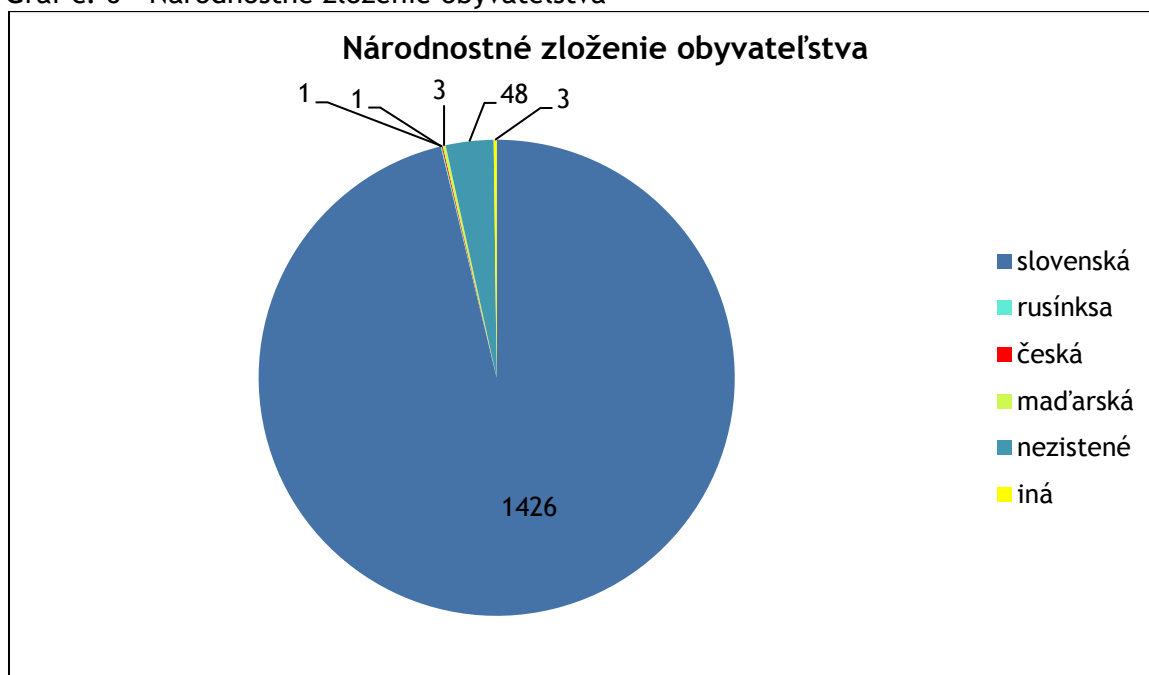
Graf č. 5 - Veková skladba obyvateľstva

Zdroj: SODB 2011

Z hľadiska národnostného zloženia môžeme konštatovať, že obec je národnostne jednoliata. Najväčšie zastúpenie majú občania slovenskej národnosti, podľa údajov zo SODB v roku 2011 tvoria 96,2 % obyvateľov (1426 obyvateľov). Ostatné národnosti majú zanedbateľný počet obyvateľov. U 48 obyvateľov národnosť nebola zistená (3,23%).

Graf č. 6 - Národnostné zloženie obyvateľstva

Zdroj: SODB 2011

Z hľadiska náboženského vyznania prevažujú v Preseľanoch občania s vyznaním rímskokatolíckej cirkvi (88,86 %), ďalej sú to občania bez vyznania s 3,10 %, nasledujú občania s vyznaním evanjelickej cirkvi (0,33 %), ostatné sú zastúpené veľmi malým počtom. 5,10 % obyvateľstva neuviedlo svoje vyznanie.

Tabuľka č. 6 - Náboženské vyznanie obyvateľov v obci

Náboženstvo	Počet obyvateľov
rímskokatolícka cirkev	1 317
gréckokatolícka cirkev	3
evanjelická cirkev augsburského vyznania	5
reformovaná kresťanská cirkev	4
pravoslávna cirkev	2
kresťanské zbory	3
ostatné	8
bez vyznania	46
nezistená	94

Zdroj: SODB 2011

Jedným z hlavných faktorov rozvoja územia je vzdelanostná úroveň obyvateľstva. Jej význam neustále narastá, ovplyvňuje nielen uplatnenie obyvateľstva obce na trhu práce, ale je tiež významným podnetom pre pritiahnutie investícií do územia. Zohráva významnú úlohu pri ekonomickom rozvoji obce.

Vo vzdelanostnej skladbe obyvateľstva sú určujúci najmä obyvatelia s vysokoškolským vzdelaním a úplným stredným vzdelaním s maturitou.

Hoci sa vzdelanostná úroveň v priebehu rokov podstatne zlepšila, obec Preseľany je stále charakterizovaná nízkou vzdelanostnou úrovňou, dominantné postavenie majú obyvatelia s úplným stredoškolským vzdelaním s maturitou a obyvatelia s výučným listom a so základným vzdelaním. Vysokoškolsky vzdelaní obyvatelia tvoria 10,25% z celkového počtu obyvateľov, pričom 8,7% obyvateľov z celkového počtu obyvateľstva má úplné vysokoškolské vzdelanie.

Tabuľka č. 7 - Vzdelanostná štruktúra obyvateľov

Vzdelanostná štruktúra obyvateľstva	Počet obyvateľov
Základné vzdelanie	261
Učňovské bez maturity	263
Stredné odborné bez maturity	164
SOU s maturitou	57
Úplné SOŠ s maturitou	297
Úplné stredné všeobecné	54
Vyššie odborné	18
VŠ - bakalárske	23
VŠ - Mgr., Ing., Dokt.	129
Bez vzdelania	171
Nezistené	45

Zdroj: SODB 2011

TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA

Infraštruktúra je jedným z najdôležitejších faktorov ktoré vplyvajú na sociálny a ekonomický rozvoj regiónu. Samotná technická infraštruktúra vplyva na rozmiestnenie firiem a podnikov v regióne, ako aj na ich výkon a efektívnosť. Rovnako je dôležitá aj pre obyvateľstvo a jeho kvalitu života. Civilizačnú úroveň spoločnosti vyjadruje a odzrkadľuje úroveň a stav technickej infraštruktúry.

Technická infraštruktúra prepája výrobcu a spotrebiteľa, približuje prácu i služby obyvateľstvu. Jej dostatok podporuje rozvoj služieb a novej výroby. Preto je rozvinutá a komplexne vybudovaná infraštruktúra jednou zo základných podmienok vstupu kapitálu do priestoru.

Energetické siete - elektrické siete, plyn

Obec Preseľany je plne elektrifikovaná a plynofikovaná. Posledná rekonštrukcia elektrických rozvodov prebehla v roku 2014. Stav elektrickej siete je vyhovujúci. V katastri obce a obci samotnej sa nachádzajú 22kV, 0,4kV vzdušné vedenia a 0,4kV podzemné vedenia pre napojenie odberných miest. Pre uvedené vzdušné a káblové vedenia je potrebné zachovať ochranné pásma vedení, celistvosť ochranných uzemňovacích sústav v zmysle zákona 656/2004 Z. z. a noriem STN 33 2000-5-52, STN 73 6005. Obec je zásobovaná 4 transformačnými stanicami.

Obec bola plynofikovaná v roku 1986 a približne 90% obyvateľstva je pripojených na plynovod. Plyn je využívaný pre potreby vykurovania, varenia a prípravu TUV pre rodinné domy a menšie prevádzky miestneho významu. Obec Preseľany je plynofikovaná zo stredotlaku STL3 s ochranným pásmom 1 m. Rozvody sú v PE 80 - 150. Plynovody sú zabezpečované z regulačnej stanice v Preseľanoch. Kapacita plynu je pre terajší stav postačujúca. Zo strany SPP nie sú momentálne ďalšie zámery v rozvoje plynu. Dĺžka plynovodnej siete je cca 10 000 m.

Verejné osvetlenie v obci Preseľany je v dobrom stave, je po nedávnej rekonštrukcii v roku 2014.

Rozvod telekomunikačnej siete je napojený z digitálnej ústredne v samotnej obci Preseľany. Pokrytie obce je postačujúce. Optický kábel prichádza zo smeru Topolčany popri železničnej trati zastavaného územia obce. Odbočka optického kábla je vedená do digitálnej ústredne v obci Preseľany. Je tu možnosť napojenia na internet a taktiež je tu pokrytie signálom všetkých súčasných operátorov poskytujúcich telekomunikačné služby. Nachádza sa v oblasti s dobrým signálom.

Cestné a dopravné siete

Dostupnosť územia a kvalitná dopravná infraštruktúra sú dôležité prvky ovplyvňujúce ekonomický a sociálny rozvoj územia. Obec Preseľany sa nachádza medzi okresným mestom Topolčany a krajským mestom Nitra. Má dobrú polohu vzhľadom na dopravné siete. V obci sa nachádza štátna cesta I. triedy (I - 64) v dĺžke 1 210 m. Cesta spája Topolčany s Nitrou. Ďalej sa v obci nachádzajú aj cesty II. triedy v celkovej dĺžke 833 m. Dĺžka vybudovaných miestnych komunikácií je cca 11 000 m a dĺžka chodníkov je približne 9 500 m. V obci sa nachádza aj most cez rieku Nitra s dĺžkou 74 m a 5 parkovísk. Bezpečnosť dopravy na území obce Preseľany je dobrá, nehodové úseky sa vytvárajú na miestach za obcou, v obci sa nachádzajú 3 nasvietené prechody.

Obec má veľmi dobré zabezpečenie autobusovou dopravou, ktorá zabezpečuje 19 priamych spojov do okresného mesta Topolčany, 10 priamych spojov je do krajského mesta Nitra. Obcou prechádza aj železničná trať, ktorá je na čiastočne elektrifikovanej jednokolejnej železničnej trati č. 140 - Nové Zámky - Šurany - Nitra - Lužianky - Topolčany - Prievidza.

Obrázok č. 5 - Mapa lokalizácie obce Preseľany

Zdroj: internet

Dopravné dostupnosti:	autom	hromadnou dopravou
okresné sídlo - Topolčany - cca 14,4 km	18 min.	25 min.
krajské sídlo - Nitra - cca 18,6 km	21 min.	30 min.
hlavné mesto - Bratislava - cca 109 km	75 min.	120 min.

Vodné hospodárstvo, kanalizácia a odpadové hospodárstvo

Zásobovanie obce pitnou vodou je na dobrej úrovni, kvalita pitnej vody z ponitrianskeho vodovodu je dobrá. Verejný vodovod je napojený na regionálnu sieť vodovodov, zásobovanie vodou je dostačujúce. 95% obyvateľstva je napojeného na vodovod. Obec je vybavená kanalizáciou, ktorá je vybudovaná na 15%. Obyvatelia majú tiež vybudované žumpy. Obec tiež disponuje ČOV, ktorá je spoločná pre 4 obce.

Zber a likvidáciu KO zabezpečuje pre obec Preseľany firma ENVI-GEOS, Nitra, ktorá odpad odváža dvakrát do mesiaca. Obec má zavedený separovaný zber odpadu pre papier, sklo, plasty a TKO. Ako všetky obce, tak aj obec Preseľany má problémy s divokými skládkami. V obci sa produkuje aj drobný stavebný odpad a tiež nebezpečný odpad z domácností. Drobný stavebný odpad sa zabezpečuje zberom na zbernom dvore. Nebezpečný odpad z domácností sa zabezpečuje prostredníctvom kontajnera na zbernom dvore.

Tabuľka č. 8 - Množstvá odpadu vyprodukovaných v roku 2013

Množstvo odpadov vyprodukovaných v roku 2013	
Názov odpadu	Množstvo (t)
papier a lepenka	7,2
sklo	9,58
vyraďené elektronické a elektrické zariadenia	2,419
vyraďené elektronické a elektrické zariadenia iné ako 200 121	0,677
pneumatiky	14,3
plasty	10,8
kuchynský reštauračný odpad	2,5
zmesový komunálny odpad	217,94
objemový odpad	80,42
zemina a kamenivo	10,2
odpad z cintorína	2,1
vyraďené zariadenia obsahujúce chlórfluorvodík	1,14

Zdroj: OcÚ Preseľany

Systém odpadového hospodárstva v obci v súčasnosti stačí pokrývať miestne potreby. Pre separovanie drobného stavebného odpadu je v obci vytvorený zberný dvor. Estetický vzhľad obce je klasifikovaný ako veľmi dobrý, nepriaznivým javom je tvorba divokých skládok, avšak obec sa ich snaží neustále likvidovať.

SOCIÁLNA INFRAŠTRUKTÚRA

Sociálna infraštruktúra uspokojuje potreby obyvateľstva a vplýva na rozmiestňovanie niektorých výrobných podnikov. Lokalizácia sociálnej infraštruktúry je podmienená najmä štruktúrou osídlenia, ako aj veľkosťou sídel. Sociálna infraštruktúra sa komplexnejšie rozvíja a sústreďuje skôr v sídlach mestského typu. Koncentrovanie verejných a súkromných zdrojov do priestoru a ich smerovanie do rozvoja sociálnej infraštruktúry napomáha dynamike jej rozvoja, pričom sa zachováva rôznorodosť a identita vlastníckych foriem. Pri sociálnej infraštruktúre sa najčastejšie hodnotí: domový a bytový fond, školstvo, sociálne služby, zdravotníctvo a služby obyvateľstvu.

Domový a bytový fond

Existencia príležitostí na bývanie, stav domového a bytového fondu sú určujúce faktory ovplyvňujúce ďalší rozvoj obce a naplňujúce jej obytnú funkciu. Základnou funkciou obce Preseľany je jej obytná funkcia. Zóna bývania je tvorená z časti individuálnou bytovou výstavbou (IBV) a komplexnou bytovou výstavbou (KBV). Časť obyvateľstva býva v bytových domoch a časť v rodinných domoch, jedná sa o prevažne vidiecky ráz osídlenia.

Celkový počet domov v obci je 477, z toho 404 domov je obývaných a 73 neobývaných. Rodinné domy sú v obci v počte 390 a väčšina domov bola postavená v období rokov 1946 - 1990, čiže zástavba je pomerne zastaralá. Z celkového počtu neobývaných domov je najčastejším dôvodom neobývanosti zmena vlastníkov.

Bytových domov sa v obci nachádza 9. Celkovo je v nich 50 obývaných bytov.

Obec Preseľany má zabezpečované stavebné pozemky pre bytovú výstavu (Nájomné bytové domy a IBV - rodinné domy) v nasledovných lokalitách:

- Nájomné bytové domy na pozemkoch vo vlastníctve obce v areáli ZŠ s MŠ,
- IBV v lokalite Pri rieke Nitra a za Táboorskou ulicou.

Návrh rozvoja bývania je prehľadnejšie riešený v grafickej časti ÚPN. Uvažuje sa prevažne so samostatne stojacimi rodinnými domami s pozemkami o veľkosti cca 6,0 - 8 á a bytovými domami s 8 b. j. Jednotlivé parcely budú prístupné z novovybudovaných automobilových komunikácií s postrannými pešími chodníkmi. Bytová výstavba sa uvažuje aj vo všetkých voľných prielukách existujúcej zástavby a v rozvojových lokalitách.

Plánované počty výstavby bytových domov na roky 2015 - 2016 sú 4 bytové domy, na parcele č. 587 k. ú. Preseľany a neskôr podľa potreby, prípadne zvýšených požiadaviek občanov ďalšie 4 bytové domy.

Celkový počet bytov v obci je 532, z toho 457 bytov je obývaných a 75 neobývaných. Nasledovné tabuľky zobrazujú počet domov a ich rozdelenie, počet obývaných bytov v rodinných domoch a počet obývaných bytov v bytových domoch.

Tabuľka č. 9 - Bytový a domový fond

Domy	Domy obývané								Domy neobývané						Domy s nezistenou obývanosťou
spolu	spolu	podľa typu			podľa obdobia výstavby				spolu	podľa dôvodu neobývanosti					spolu
477	404	rodinné domy	bytové domy	iné	do r. 1945	1946 - 1990	1991 - 2000	2001 a neskôr	73	zmena vlastníka v	určené na rekreáciu	uvolnené na prestavbu	nespôsobilé na bývanie	z iných dôvodov	0
		390	9	3	50	300	23	15		34	0	0	0	39	

Zdroj: SODB 2011

Tabuľka č. 10 - Bytový a domový fond

Byty	Byty obývané														
	Spolu	spolu	Podľa formy vlastníctva					Podľa počtu obytných miestností					Podľa veľkosti obytnej plochy v m ²		
532	457		vlastné byty v byt. domoch	byty vo vlast. rodin. domoch	obecné byty	družstevné byty	iné	1	2	3	4	5+	<40	40-80	81-100
			64	359	0	11	11	6	25	137	139	149	41	267	74

Zdroj: SODB 2011

Tabuľka č. 11 - Bytový a domový fond

Byty obývané									
Podľa typu kúrenia					Podľa zdrojov energie používaných na vykurovanie				
ústredné diaľkové	ústredné lokálne	iný	bez kúrenia		plyn	elektrina	kvapalné palivo	pevné palivo	žiadny
22	287	122	1		402	2	0	36	1

Zdroj: SODB 2011

Tabuľka č. 12 - Bytový a domový fond

Byty neobývané					Byty s nezistenou obývanosťou
spolu	Podľa dôvodu neobývanosti				
75	zmena vlastníkov	určené na rekreáciu	nespôsobilé na bývanie	z iných dôvodov	0
	36	0	0	39	

Zdroj: SODB 2011

Tabuľka č. 13 - Bytový a domový fond

Obývané byty v rodinných domoch													
spolu	Podľa celkovej podlahovej plochy bytu v m ³				Podľa zásobovania vodou (vodovod)				Podľa vybavenosti domácností			Podľa pripojenia	
401	z toho				z toho				mobilný telefón	osobný počítač / notebook	osobné auto	na pevnú telefónnu linku	na internet
	<40	40-80	81-120	120+	v byte zo spoločného zdroja	v byte z vlastného zdroja	mimo bytu	bez vodovodu					
	4	60	208	128	208	160	3	13	313	213	217	218	214

Zdroj: SODB 2011

Tabuľka č. 14 - Bytový a domový fond

Obývané byty v bytových domoch												
spolu	Podľa celkovej podlahovej plochy bytu v m ³				Podľa zásobovania vodou (vodovod)		Podľa vybavenosti domácností			Podľa pripojenia		
50	z toho				z toho		mobilný telefón	osobný počítač / notebook	osobné auto	na pevnú telefónnu linku	na internet	
	< 40	40 - 80	81 - 120	120 +	v byte zo spoločného zdroja	v byte z vlastného zdroja						
	3	38	9	0	44	5	47	29	28	24	30	

Zdroj: SODB 2011

Vybavenosť domov a bytov poukazuje na rôznu životnú úroveň obyvateľov obce. Sleduje sa viacerými ukazovateľmi ako napr. vybavenosťou bytov ústredným kúrením, zásobovaním vodou, podľa celkovej podlahovej plochy bytu, pripojenosťou, ale i podľa vybavenosti domácnosti mobilným telefónom, počítačom, osobným automobilom atď.

Podpora IBV môže prilákať nových obyvateľov a vytvoriť predpoklady pre celkový rozvoj obce.

Školstvo

Základná škola s materskou školou v Preseľanoch sídli v peknom prostredí obce obklopená zeleňou a rozsiahlym športovým areálom, ku ktorému patrí futbalové, volejbalové (plážové), basketbalové, softbalové a dopravné ihrisko, tenisové kurty a novovybudované detské ihrisko pre deti materskej a základnej školy a tiež aj ostatným deťom, ktoré môžu ihrisko navštíviť s rodičmi aj mimo výchovno vzdelávacieho procesu, keďže ihrisko je sprístupnené verejnosti. Škola poskytuje svojim žiakom vzdelanie na oboch vyučovacích stupňoch, t.j. žiaci môžu školu navštevovať od 1. po 9. ročník. Modernizácia školy, ktorá prebehla nedávno, ju ešte viac otvorila žiakom, rodičom a širokej verejnosti a prispela tak k napĺňaniu výchovných a vzdelávacích cieľov. K ich dosiahnutiu slúži aj vlastný školský vzdelávací program, ktorý realizujú kvalifikovaní pedagógovia pomocou výchovno vzdelávacích aktivít. Pedagógovia sa žiakom venujú maximálne, niektorí až nad výkon svojej funkcie, čo sa odzrkadlí najmä pri rôznych kultúrnych a iných spoločenských

podujatiach poriadaných či už školou, obcou alebo inými inštitúciami, kde svojou účasťou zabezpečia veľmi kvalitný kultúrny zážitok.

Základná škola s materskou školou v Preseľanoch má spádovú funkciu pre okolité obce Kamanová, Belince, Hrušovany, Koniarovce. Od školského roku 2009/2010 medzi spádové obce pribudli aj Horné a Dolné Lefantovce. Stav školských budov a objektov je vyhovujúci.

Obrázok č. 6 - Základná škola s materskou školou Preseľany

Zdroj: ZŠ Preseľany

V školskom roku 2012/2013 navštevovalo základnú školu 228 žiakov a materskú školu 61 detí. Pre vysoký počet prihlásených detí bola na náklady obce vytvorená ďalšia trieda v materskej škole a prijaté boli dve učiteľky, jedna z dôvodu odchodu do dôchodku predchádzajúcej učiteľky a druhá pre novovzniknutú triedu.

Vývoj počtu žiakov v MŠ a ZŠ je uvedený v nasledovnej tabuľke.

Tabuľka č. 15 - Údaje o počte detí v jednotlivých rokoch pre MŠ a ZŠ

Vývoj počtu detí		
Školský rok	Počet detí v MŠ	Počet detí v ZŠ
2007/08	38	288
2008/09	40	272
2009/10	40	276
2010/11	49	243
2011/12	48	235
2012/13	61	228
2013/14	63	236

Zdroj: ZŠ Preseľany

Základná škola v Preseľanoch sa zapája do mnohých projektov: Otvorená škola oblasť športu; Otvorená škola-revitalizácia knižníc, materských škôl; Revitalizácia školských jedální; Modernizácia vzdelávacieho procesu na ZŠ; Orange - šanca pre Váš región; Pontis; NSK dotácie na podporu kultúry a športu; ERASMUS + medzinárodné školské partnerstvá a spolupráca; Projekt digitálne vzdelávanie pre všeobecno-vzdelávacie predmety; elektronický projekt eTwinning.

Škola tiež organizuje pre svojich žiakov rôzne záujmové krúžky - futbalový, volejbalový, florbalový, basketbalový, netradičné športy, tvorivé dielne, divadelný krúžok, krúžok anglického jazyka, krúžok nemeckého jazyka, chovateľský, pestovateľský, počítačový a žurnalistický krúžok, pohybové hry, Majstri scény, Slovenčina netradične.

V roku 2013 prebehli oslavy 110. výročia založenia organizovaného školstva v Preseľanoch.

Zdravotníctvo a sociálna starostlivosť

Ako jedna z mála obcí má obec Preseľany vo svojom majetku aj budovu zdravotného strediska, kde sídlia lekári, lekárne a kaderníctvo a kozmetika. Obec tiež poskytuje aj opatrovateľskú službu.

Služby obyvateľstvu

Preseľany majú vybudované zariadenia, ktoré zabezpečujú služby a potreby obyvateľstva - základnú školu s materskou školou, školský klub detí, školské účelové zariadenia, školskú jedáleň, telocvičňu vrátane viacúčelového športového areálu, futbalový štadión, štvorprúdovú kolkársku dráhu, posilňovňu a dáva priestor na ďalšiu športovú činnosť. Obec disponuje aj strelnicou a tenisovým kurtom. Detské ihrisko je súčasťou areálu školy, a zároveň má jedno detské ihrisko aj obec. V spomínanej budove zdravotného strediska sídlia lekári, lekárne a kaderníctvo a kozmetika. V obci sa nachádza matrika, pošta, pohrebništvo, miestnosť s kinosálou, klub dôchodcov a klub pre mládež, kaplnka, cintorín, farský úrad, dom smútku, pamätné miesto a park.

Stravovacie služby sú v obci poskytované prostredníctvom 2 reštaurácií a pizzerie a 3 pohostinstiev. V obci sa nachádza 6 predajní potravinárskeho a nepotravinárskeho tovaru a 4 iné (drogéria + rozličný tovar).

Obecné zastupiteľstvo komunikuje s občanmi prostredníctvom obecného rozhlasu, letákov, ako i web stránky s adresou <http://www.obecpreselany.sk/>. Občania tiež dostávajú informácie na tabuli obecného úradu. Počet zamestnancov na Obecnom úrade v Preseľanoch je 10.

Zruční ľudia na území obce - Dezider Konček - ľudový rezbár, Jozef Kondrla - výrobca fujár.

Z pohľadu kvality života obyvateľov obce zohráva významnú úlohu lokalizácia významných inštitúcií.

Tabuľka č. 16 - Lokalizácia významných inštitúcií

Spádovosť obce Preseľany	
Sídlo matričného úradu	Preseľany
Sídlo pracoviska daňového úradu	Nitra
Sídlo pracoviska Obvodného oddelenia policajného zboru	Topoľčany
Sídlo Okresného súdu	Topoľčany
Sídlo Okresného riaditeľstva Hasičského a záchranného zboru	Topoľčany
Sídlo pracoviska obvodného úradu	Topoľčany
Sídlo Územnej vojenskej správy	Nitra
Sídlo územného Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny	Topoľčany
Sídlo Obvodného úradu životného prostredia	Topoľčany

Zdroj: ŠÚ SR, údaje k 31.12.2013

Esteticky sa vzhľad obce môže zhodnotiť ako veľmi dobrý. Stále je však čo upravovať, najmä chodníky, stav obecných budov a obec stále pracuje na dobudovaní kanalizácie.

EKONOMICKÁ ZÁKLADŇA OBCE

Rozmiestňovanie obyvateľstva ekonomických aktivít v priestore na seba navzájom vplyvajú a podmieňujú sa. Firmy priťahujú pracovné sily a ich odvetvová štruktúra ovplyvňuje kvalitu t.j. vzdelanostnú úroveň a vekovú štruktúru obyvateľstva v území.

Obec sa nachádza neďaleko významných mestských sídel Nitra a Topoľčany, ktoré sú prepojené s obcou dobrou dopravnou a technickou infraštruktúrou. Ekonomický potenciál daného regiónu predstavuje spolupôsobenie existujúcich ľudských zdrojov, kapitálu a prírodných daností za účelom výroby produkcie a poskytovania služieb. Práve ekonomický potenciál je rozhodujúcim faktorom rozvojových možností obce a determinantom životnej úrovne jej obyvateľstva. Je východiskom všetkých rozvojových zámerov, ktoré sa obce dotýkajú.

Dokonalé zmapovanie existujúceho stavu ekonomického potenciálu a prognóza jeho očakávaného vývoja v budúcnosti je rozhodujúcim faktorom ekonomickej úspešnosti obce. Využitie ekonomického potenciálu obce závisí od viacerých faktorov. Okrem dopytu sú to predovšetkým ekonomicko-technické parametre výrobných zariadení alokovaných v regióne, konkurencieschopnosť ich potenciálnej produkcie, kvalita a dostupnosť pracovnej sily a pod. Úroveň tohto potenciálu a stupeň jeho využitia sa priamo odzrkadľuje v ekonomickej výkonnosti obce.

Ekonomickú aktivitu obyvateľstva zobrazuje nasledovná tabuľka. Ekonomicky aktívne obyvateľstvo tvorí 53,64%ný podiel z celkového počtu obyvateľov. V rámci EAO 80,37% tvoria pracujúci, z celkového počtu obyvateľov necelých 22% tvoria dôchodcovia. Z celkového počtu obyvateľov v produktívnom veku tvorí ekonomicky aktívne obyvateľstvo 81,04%.

Tabuľka č. 17 - Ekonomická aktivita obyvateľov obce Preseľany

Ekonomická aktivita obyvateľstva	Počet obyvateľov
Ekonomicky aktívni spolu	795
pracujúci (okrem dôchodcov)	639
pracujúci dôchodcovia	22
materská dovolenka	9
rodičovská dovolenka	29
nezamestnaní	124
študenti SŠ	76
študenti VŠ	54
osoby v domácnosti	1
dôchodcovia	295
deti do 16 rokov	186
ostatní	41

Zdroj: SODB 2011

Tabuľka č. 18 - Štruktúra ekonomicky aktívneho obyvateľstva podľa odvetví hospodárstva v roku 2011 v obci Preseľany

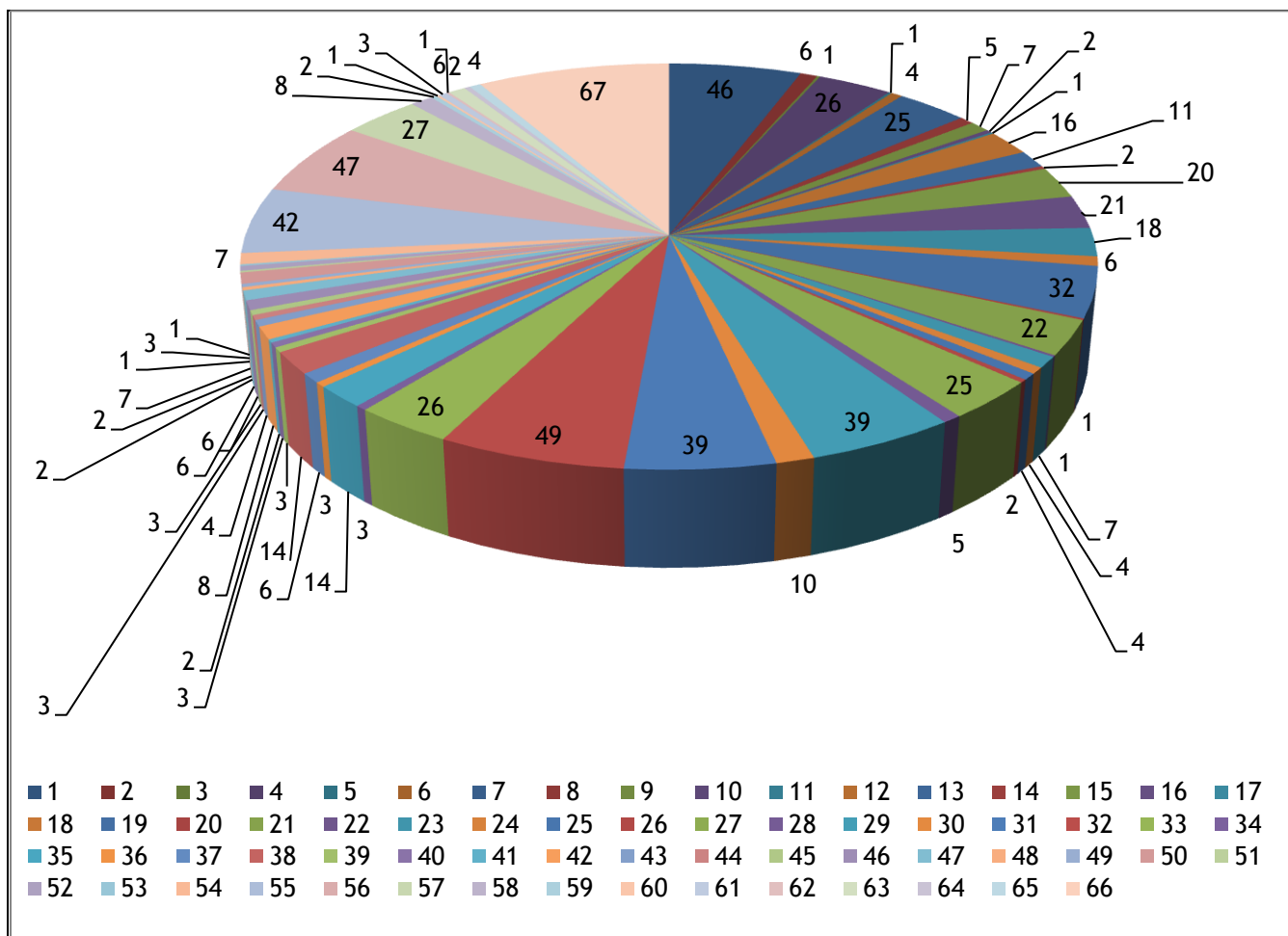
Odvetvie hospodárstva a počet EAO

1	Pestovanie plodín a chov zvierat, poľovníctvo a služby s tým súvisiace	46	35	Skladové a pomocné činnosti v doprave	14
2	Lesníctvo a ťažba dreva	6	36	Poštové služby a služby kuriérov	3
3	Dobývanie kovových rúd	1	37	Ubytovanie	6
4	Výroba potravín	26	38	Činnosti reštaurácií a pohostinstiev	14
5	Výroba nápojov	1	39	Telekomunikácie	3
6	Výroba textilu	4	40	Počítačové programovanie, poradenstvo a súvisiace služby	3
7	Výroba odevov	25	41	Informačné služby	2
8	Výroba kože a kožených výrobkov	5	42	Finančné služby, okrem poistenia a dôchodkového zabezpečenia	8
9	Spracovanie dreva a výroba výrobkov z dreva a korku okrem nábytku; výroba predmetov zo slamy a prúteného materiálu	7	43	Poistenie, zaistenie a dôchodkové zabezpečenie okrem povinného sociálneho poistenia	4
10	Tlač a reprodukcia záznamových médií	2	44	Činnosti v oblasti nehnuteľností	3
11	Výroba koksu a rafinovaných ropných produktov	1	45	Právne a účtovnícke činnosti	3
12	Výroba výrobkov z gumy a plastu	16	46	Vedenie firiem; poradenstvo v oblasti riadenia	6
13	Výroba ostatných nekovových minerálnych výrobkov	11	47	Architektonické a inžinierske činnosti; technické testovanie a analýzy	6
14	Výroba a spracovanie kovov	2	48	Vedecký výskum a vývoj	2
15	Výroba kovových konštrukcií okrem strojov a zariadení	20	49	Reklama a prieskum trhu	2
16	Výroba počítačových, elektronických a optických výrobkov	21	50	Prenájom a lízing	7
17	Výroba elektrických zariadení	18	51	Sprostredkovanie práce	1
18	Výroba strojov a zariadení i. n.	6	52	Bezpečnostné a pátracie služby	3
19	Výroba motorových vozidiel, návesov a prívesov	32	53	Činnosti súvisiace s údržbou zariadení a krajinou úpravou	1
20	Výroba ostatných dopravných prostriedkov	1	54	Administratívne, pomocné kancelárske a iné obchodné pomocné činnosti	7
21	Výroba nábytku	22	55	Verejná správa a obrana; povinné sociálne zabezpečenie	42
22	Iná výroba	1	56	Vzdelávanie	47
23	Oprava a inštalácia strojov a prístrojov	7	57	Zdravotníctvo	27
24	Dodávka elektriny, plynu, pary a studeného vzduchu	4	58	Starostlivosť v pobytových zariadeniach (rezidenčná starostlivosť)	8
25	Zber, úprava a dodávka vody	4	59	Sociálna práca bez ubytovania	2
26	Zber, spracúvanie a likvidácia odpadov; recyklácia materiálov	2	60	Tvorivé, umelecké a zábavné činnosti	1
27	Výstavba budov	25	61	Činnosti knižníc, archívov, múzeí a ostatných kultúrnych zariadení	3
28	Inžinierske stavby	5	62	Športové, zábavné a rekreačné činnosti	1
29	Špecializované stavebné práce	39	63	Činnosti členských organizácií	6
30	Veľkoobchod a maloobchod a oprava motorových vozidiel a motocyklov	10	64	Oprava počítačov, osobných potrieb a potrieb pre domácnosti	2
31	Veľkoobchod, okrem motorových vozidiel a motocyklov	39	65	Ostatné osobné služby	4
32	Maloobchod okrem motorových vozidiel a motocyklov	49	66	Nezistené	67
33	Pozemná doprava a doprava potrubím	26		Spolu	795
34	Vodná doprava	3			

Zdroj: SODB 2011, ŠÚ SR

Najväčšie percento zamestnaného obyvateľstva pracuje maloobchode. Vzdelávanie a poľnohospodárstvo sú ďalšie najrozsiahlnejšie odvetvia zamestnanosti obyvateľov obce Preselány.

Graf č. 7 - Odvetvia zamestnanosti v obci Preselány

Zdroj: SODB 2011, ŠÚ SR

Ekonomicky aktívni občania pracujú v miestnych podnikoch, či v súkromných alebo v štátnych, aj v poľnohospodárskom družstve. Väčšina občanov však za prácou dochádza denne alebo týždenne, niekedy aj v dlhších intervaloch do okolitých miest, obcí - Topolčany, Nitra, no aj do vzdialenejších miest. Veľa občanov odchádza za prácou aj do zahraničia.

Obec nemá informácie o zamestnaniach svojich občanov, o zamestnanosti. K dispozícii sú iba údaje z Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny v Topolčanoch, ktorý vedie evidenciu uchádzačov o zamestnanie, ktorú mesačne doručuje obciam (tento údaj nezahŕňa celkový počet nezamestnaných z dôvodu nedostatočných informácií a z dôvodu chýbajúcich údajov o dobrovoľne nezamestnaných občanov).

Z dostupných informácií je zostavený prehľad o počte nezamestnaných, uvedený v nasledovnej tabuľke.

Tabuľka č. 19 - Počet nezamestnaných evidovaných na ÚPSVaR Topolčany

Rok	Počet nezamestnaných evidovaných na ÚPSVaR Topolčany	Miera nezamestnanosti v %
2006	75	5
2007	82	5,63
2008	60	4,04

2009	87	5,87
2010	98	6,61
2011	95	6,38

Zdroj: ÚPSVaR Topolčany

V uvedených údajoch sa prejavuje nárast počtu uchádzačov o zamestnanie, čo spôsobuje celosvetová kríza, rušenie pracovných miest, celých prevádzok a výrobných fabriek.

V obci Preseľany je pomerne dobré zastúpenie živnostníkov ale i väčších firiem. Ich existencia na území obce vplýva na finančné možnosti obce, najmä z pohľadu miestnych daní a poplatkov. Žiadny podnikateľský subjekt neposkytuje sociálne služby.

Je medzi nimi aj poľnohospodársky subjekt PD Ponitrie Preseľany. Samostatne hospodáriaci roľník je Mgr. Michal Košován a venuje sa chovu koní a dobytky, vinohradníctvu a vinárstvu, ovocinárstvu a zeleninárstvu.

Tabuľka č. 20 - Firmy a služby v obci Preseľany

Poľnohospodárstvo	Poľnohospodárske družstvo PONITRIE Preseľany - rastlinná výroba, chov hovädzieho dobytky. SHR - Anton Kamencay
Maloobchod	Potraviny COOP Jednota - 2 predajne CAVIS MIX - Anna Candráková Mäsiarstvo - Dominik Fico Mäsiarstvo - Henrich Kopinec Vinotéka - TIO TRADE Potraviny - Marta Mocná Textil obuv - Tatiana Matejová Domáce potreby, drogeria, železiarsky tovar - Alena Domanická Nábytok - Ľudovít Kondrla Stavebniny - Roman Chlapovič Pekáreň PDM - Ing. Miloš Turanovič
Stravovacie a reštauračné služby	Reštaurácia Monika Horná krčma Pohostinstvo TJ Preseľany
Služby	Pošta Preseľany Kaderníctvo Harmónia - Ľubica Boldišová Dámske a pánske kaderníctvo Michaela - Michaela Bublová Kozmetický salón M-STYLE - Marcela Urbancová Pohrebništvo - kvetinárstvo - Daniela Ozimáková Oprava elektrospotrebičov, čaluníctvo - Peter Ďurina
Priemyselná výroba	Výroba plastových okien a dverí - HUPRES Juraj Hudec

Zdroj: OcÚ Preseľany

Majetok obce

O perspektívnom hospodárení obce vypovedajú nasledovné údaje o rozpočte.

Tabuľka č. 21 - Rozpočet obce k 31.12.2013 v eurách

	Schválený rozpočet	Upravený rozpočet	Skutočnosť
Príjmy celkom - obec + ZŠ s MŠ	1 191 538,-	1 115 306,-	1 111 300,53
z toho :			
Bežné príjmy	758 938,-	897 282,-	881 636,74
Kapitálové príjmy	430 600,-	218 024,-	218 098,06
Finančné príjmy	2 000,-	0,-	0,-
Príjmy RO s právnou subjektivitou	0,-	0,-	11 565,73
Výdavky celkom - obec + ZŠ s MŠ	1 121 712,-	922 858,-	918 294,28
z toho :			
Bežné výdavky	275 812,-	395 944,-	391 026,56
Kapitálové výdavky	363 774,-	27 765,-	27 764,86
Finančné výdavky	0,-	0,-	0,-
Výdavky RO s právnou subjekt.	482 126,-	499 149,-	499 502,86

Zdroj: OcÚ Preseľany

Celková nadobúdacia hodnota majetku obce Preseľany k 31. 12. 2014 je 2 310 473,07 €. Na celkovej hodnote majetku sa najvyššou mierou podieľa dlhodobý hmotný majetok a v rámci neho nehnuteľný majetok. V sledovanom období rokov 2010 - 2014 obec disponovala 7 druhmi majetku. Nasledujúca tabuľka poskytuje prehľad o obecnom majetku v spomínaných rokoch 2010 - 2014. Ako vidíme, viac ako 80% zdrojov obce je viazaných v dlhodobom majetku, čo jej nedáva veľký priestor na intenzívnu investičnú aktivitu. Dlhodobý majetok obce sa od roku 2010 mierne zvyšoval - predstavujú ho najmä budovy, stavby a dlhodobý finančný majetok, pričom rok 2014 zaznamenáva mierny pokles. Obežný finančný majetok tvoria bežné účty, peniaze sú vysoko likvidné.

Tabuľka č. 22 - Majetok obce a jeho vývoj

Majetok					
	2010	2011	2012	2013	2014
Dlhodobý hmotný	1 276 850,14	1 318 188,29	1 578 185,25	1 524 749,77	1 488 037,32
- pozemky	393 594,78	393 594,78	392 290,96	392 030,34	286 405,70
- budovy, stavby	779 693,30	795 530,72	1 127 468,38	1 060 083,26	1 091 387,99
samostat. hnut. veci	11 929,18	13 433,48	16 058,48	17 160,28	36 200,08
- dopravné prostriedky	3 990,75	2 513,28	2 110,30	2 110,30	4 066,30
- drobný DHM	0	0	0	0	0
- ostatný HM	1 384,14	898,14	412,14	169,89	134
obstaranie DHM	86 257,99	112 217,89	39 844,99	53 195,70	69 843,25
Dlhodobý nehmotný	0	0	0	0	0
Dlhodobý finančný	292 237,95	292 237,95	292 237,95	292 237,95	292 237,95
Obežný majetok	418 223,32	423 321,31	347 094,83	510 597,33	528 924,67

Zdroj: OcÚ Preseľany

Obec nedisponuje žiadnymi budovami ani pozemkami, ktoré by boli vhodné na podnikateľské účely a investičné príležitosti.

ZDRUŽENIA A ORGANIZÁCIE NA ÚZEMÍ OBCE

V obci Preseľany pôsobí divadelný ochotnícky súbor RONDO má 25 členov. Ďalšie svoje záľuby a záujmy je možné naplniť v spoločenských organizáciách obce - v Jednote dôchodcov Slovenska s vlastným klubom (114 členov), v poľovnom združení Manna a v chrámovom zbore mládeže Amadeo. Spevácka skupina Studnička má 15 členov. Ďalšími organizáciami na území obce sú: TJ Slovan - 65 členov, Občianske združenie Sipka - 25 členov. Ďalšie organizácie pôsobiace na území obce sú Slovenský Červený kríž, Slovenský zväz záhradkárov a Dobrovoľný požiarny a hasičský zbor.

Obec Preseľany je členom Združenia obcí "Zdravý mikroregión", ktorý bol založený v roku 2000 z dôvodu spojenia síl a investícií 4 obcí pri budovaní ČOV a splaškovej kanalizácie pre obce Preseľany, Hrušovany, Belince a Kamanová.

Taktiež je obec členom Združenia miest a obcí Slovenska, a občianskeho združenia Mikroregiónu Svornosť. Prvé kroky k vytvoreniu tohto verejno-súkromného partnerstva sú datované od roku 1993, kedy sa zástupcovia obcí Chrabrany, Ludanice, Dvorany nad Nitrou, Kamanová, Belince, Preseľany, Hrušovany a Koniarovce začali stretávať za účelom riešenia spoločných problémov. Po roku 2008 vstúpili obce mikroregiónu Západný Tribeč, Práznovce, Krnča, Solčany, Nitrianska Streda, Čeladince, Oponice a Súlovce do Združenia mikroregiónu SVORNOSŤ a zároveň sa členmi združenia stali aj ďalší zástupcovia podnikateľského a neziskového sektora. Členská schôdza Združenie mikroregiónu SVORNOSŤ na svojom zasadnutí v roku 2015 v Ludaniciach schválila vstup obce Kovarce za člena združenia. Od tohto termínu má toto združenie 18 obcí s počtom obyvateľov 18 484. Obec je tiež členom združenia obcí Tribečsko - Inoveckého regiónu (TIR), ktorý združuje 49 obcí okresu Topoľčany a mesto Topoľčany.

VYHODNOTENIE PREDCHÁDZAJÚCEHO OBDOBIA A PHSR OBCE PRESEĽANY

Obec Preseľany mala vypracovaný Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce na roky 2007 -2013, aby mohla čerpať finančné prostriedky z predchádzajúceho programového obdobia. V PHSR na roky 2007-2013 si stanovila niekoľko aktivít, ktorých realizácia bola v tomto období plánovaná. Počas tohto obdobia sa však vyskytli rôzne faktory, ktoré mali vplyv na stanovené aktivity a ktoré určili realizovateľnosť tých-ktorých aktivít.

Plánované aktivity v predchádzajúcom období 2007-2013

Obec Preseľany mala naplánovanú realizáciu niekoľkých aktivít. Nasledovná tabuľka ukazuje jednotlivé aktivity akčného plánu obce Preseľany. Realizácia aktivít bola naplánovaná na obdobie rokov 2007 - 2013 a vo väčšine prípadov bola ovplyvňovaná výškou dotácie zo štátneho rozpočtu alebo z fondov EU.

Tabuľka č. 23 - Aktivity v PHSR obce Preseľany na roky 2007-2013

Názov projektu: Rekonštrukcia ZŠ a MŠ
Cieľ projektu: úspora energetickej náročnosti 40-ročných budov, zlepšenie podmienok a tým aj vyučovacieho procesu pre žiakov, pedagogických pracovníkov a ostatných zamestnancov
Výsledky: zlepšené podmienky a celková kvalita vyučovacieho procesu vo vyhovujúcich priestoroch
Názov projektu: Obecné nájomné byty
Cieľ projektu: vytvorenie podmienok na bývanie pre mladé rodiny
Výsledky: zlepšené podmienky pre celkovú kvalitu bývania pre mladé rodiny

Názov projektu: Chodník pri štátnej ceste 1/64 Preseľany Cieľ projektu: zvýšenie bezpečnosti pre všetky vekové kategórie pri frekventovanej štátnej ceste Nitra - Topoľčany, ktorá vedie cez obec Výsledky: zvýšená bezpečnosť všetkých občanov obce pri štátnej ceste 1/64
Názov projektu Kompostové hospodárstvo Preseľany Cieľ projektu: vytvorenie podmienok na triedenie jednej zložky z komunálneho odpadu, ktorá tvorí až 50% KO Výsledky: znížené množstvo KO v obci a tým aj menšie finančné náklady na odvoz a uskladnenie na skládke
Názov projektu: Výstavba kanalizácie Cieľ projektu: vytvorenie podmienok na odvedenie splaškových vôd v celom mikroregióne „Zdravý mikroregión“ Výsledky: zabezpečené trvalé vypúšťanie splaškových vôd do ČOV a zamedzenie záťaže životného prostredia

Zdroj: OcÚ Preseľany

Realizované projekty obce

Obec Preseľany zrealizovala z uvedených zámerov predchádzajúceho PHSR na roky 2007-2013 niektoré projekty, ako napríklad rekonštrukcia budov ZŠ a MŠ, ktoré sa realizovali na etapy v rôznych časových obdobiach. Kanalizácia v obci sa tiež realizovala prostredníctvom viacerých etáp a s jej dobudovaním sa počíta aj v budúcom programovom období.

Tabuľka č. 24 - Zhodnotenie aktivít obce Preseľany v rokoch 2007-2014

Názov projektu /realizátor projektu	Cieľ projektu	Celkové náklady	Spolufinancovanie	Zdroj	Doba trvania
Združenie obcí Zdravý mikroregión	dobudovanie kanalizácie	7 800 000 Sk	168 000 Sk	MŽP SR - Envirofond	2007
Školská knižnica	vybavenie knižnice	105 000 Sk	5 000 Sk	MŠ SR	2007
Havarijný stav podláh v triedach	rekonštrukcia podláh	1 400 000 Sk	200 000 Sk	KŠÚ	2007
Rekonštrukcia sociálnych zariadení v športovej hale	rekonštrukcia sociálnych zariadení v športovej hale	128 000 Sk	128 000 Sk	obec	2007
Výmena okien I. budova	výmena okien v budove ZŠ a MŠ	420 000 Sk	420 000 Sk	obec	2007
Jazykové laboratórium	vybavenie učebnými pomôckami	285 000 Sk	35 000 Sk	MŠ SR	2008
Výmena okien MŠ	výmena okien MŠ	352 000 Sk	352 000 Sk	obec	2008
Výmena okien I. budova	výmena okien v budove ZŠ a MŠ	150 000 Sk	150 000 Sk	obec	2008
Elektronizácia a revitalizácia MŠ	vybavenie učební	3 465 €	165 €	MŠ SR	2009
Otvorená škola - šport	vybavenie športovými pomôckami	1 660 €	0	MŠ SR	2009

Výmena okien I. budova	výmena okien v budove ZŠ a MŠ	16 000 €	16 000 Sk	obec	2009
Rekonštrukcia sociálnych zariadení v MŠ a plynofikácia kuchyne v ZŠ	rekonštrukcia sociálnych zariadení v MŠ a plynofikácia kuchyne v ZŠ	18 257 €	18 257 €	obec	2009
Združenie obcí Zdravý mikroregión	dobudovanie kanalizácie	84 000 €	4 000 €	MŽP SR - Envirofond	2010
Revitalizácia obce	úprava chodníkov, zastávok, parku, verejnej zelene a natiehnutie asfaltového koberca	295 456 €	2 510 €	MV SR, ROP	2010 Realizované 2012
Energetická efektívnosť budov OcÚ a KD	rekonštrukcia budovy KD a OcÚ	180 000 €	0	SIEA	2010 Realizované v 2013
Výstavba autobusovej zastávky	výstavba autobusovej zastávky	10 600 €	10 600 €	obec	2010
Detské ihrisko	detské ihrisko	27 590,96 €	0	Leader	2011
Amfiteáter Preseľany	amfiteáter Preseľany	55 651,09 €	0	Leader	2012
Vybudovanie lávky pre peších	vybudovanie lávky pre peších	4 943,36 €	0	Leader	2013
Bezdrôtový rozhlas	bezdrôtový rozhlas	16 905 €	0	Leader	2014
Rekonštrukcia verejného osvetlenia	výmena všetkých svetelných bodov	78 520,20 €	0	SIEA	2014
Havarijný stav - rekonštrukcia kúrenia a kotolne v ZŠ a MŠ	rekonštrukcia kúrenia a kotolne v budove ZŠ a MŠ	199 980 €	36 680 €	MŠ SR	2014

Zdroj: OcÚ Preseľany

Obec Preseľany sa uchádzala aj o projekty, ktoré neboli úspešne zrealizované, alebo ostali v zásobníku projektov a čaká sa na uvoľnenie, respektíve získanie financií na ich realizáciu. Na najbližšie obdobie sú pripravené projektové zámery, ktoré sú popísané v programovej časti dokumentu.

VYHODNOTENIE DOTAZNÍKOVÉHO PRIESKUMU

Za účelom zistenia názorov miestnych obyvateľov o spokojnosti a kvalite života v obci Preseľany bol uskutočnený dotazníkový prieskum, ktorý umožnil obyvateľom vyjadriť názory na jednotlivé oblasti života v obci a zároveň navrhnúť možnosti riešenia problémov, ktoré v obci vnímajú.

Dotazníkový prieskum má za úlohu pomôcť predstaviteľom obce Preseľany pri hľadaní možností na zlepšenie kvality života obyvateľov prostredníctvom zistenia ich potrieb.

Dotazníkový prieskum predstavuje dôležitý nástroj pri definovaní rozvojových priorít a cieľov obce Preseľany v ďalšom období. Vyplnenie dotazníkov pomôže zlepšiť oblasti hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce, pričom pri stanovovaní ďalšieho smerovania obce sa bude vychádzať aj z týchto podkladov.

Dotazníkový prieskum prebiehal v dvoch formách - v tlačenej podobe a v elektronickej podobe. Tlačená verzia dotazníkov bola roznesená prostredníctvom zástupcov Obecného úradu v Preseľanoch do domácností a následne zozbieraná a odovzdaná na vyhodnotenie. Elektronický online dotazník bol zverejnený na webovej stránke obce, kde ho vyplňali občania obce, ktorí sa preklikli na zverejnený odkaz.

Dotazník sa skladal z 5 častí:

- 1) charakteristika respondenta
- 2) obec ako miesto bývania
- 3) obec ako sociálny priestor
- 4) obec a jej rozvoj
- 5) zapojenie detí a mládeže do dotazníkového prieskumu

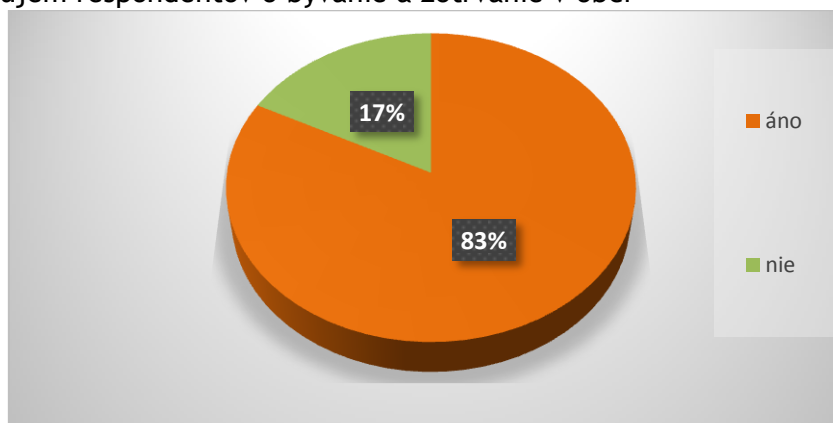
Návratnosť dotazníkov bola pomerne nízka, z rozposlaného množstva dotazníkov sa vrátilo necelých 20 % vyplnených dotazníkov v tlačenej a elektronickej forme.

Charakteristika respondenta

Dotazníkový prieskum sa skladá z niekoľkých častí. Prvá časť dotazníkového prieskumu je venovaná charakteristike respondenta. Primárnym cieľom bolo zistiť základné informácie o respondentovi a to pohlavie, vek a miesto pracoviska respondenta. Daný výskum nám poskytne rôzne návrhy a názory obyvateľov obce v rôznych vekových skupinách na situáciu v obci, služby obce a možný budúci rozvoj obce. Dotazníkového prieskumu sa zúčastnilo 60 % žien a 40 % mužov.

Stráviť svoju budúcnosť v obci Preseľany plánuje presne 83 % obyvateľov, čo je pozitívne zistenie. Presne 17 % respondentov neplánuje stráviť svoju budúcnosť v obci Preseľany. Z daných údajov vyplýva, že obyvatelia obce prevažne majú záujem v budúcnosti v obci zotrvať.

Graf č. 8 - Záujem respondentov o bývanie a zotrvanie v obci

Zdroj: vlastné spracovanie

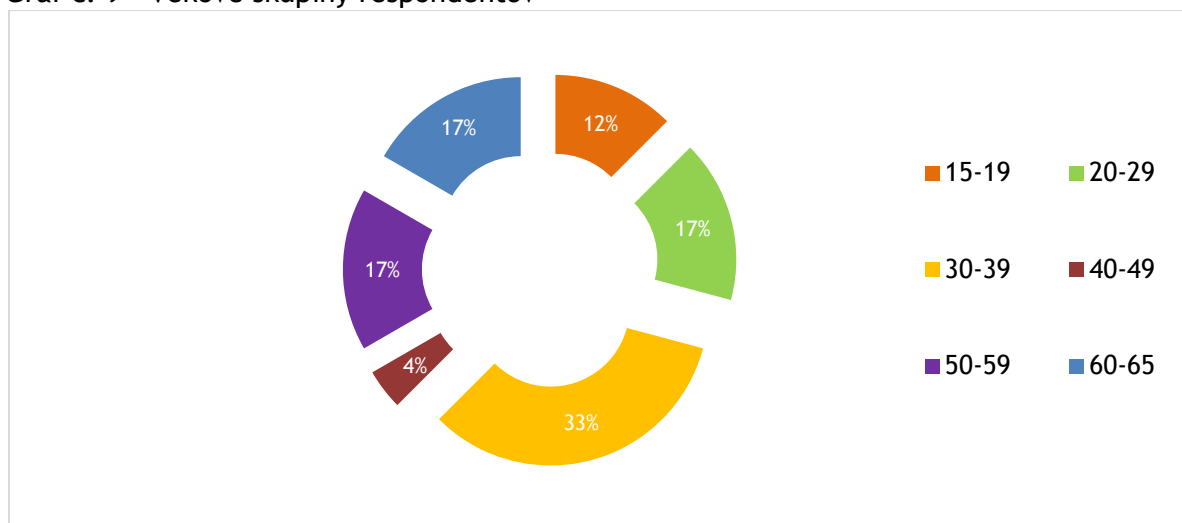
V nasledujúcej tabuľke sú uvedené vekové skupiny respondentov, prostredníctvom ktorých sme určili vekovú štruktúru respondentov.

Tabuľka č. 25 - Veková štruktúra respondentov

Vek respondenta	Počet respondentov
15-19	3
20-29	4
30-39	8
40-49	1
50-59	4
60-65	4
65 a viac	1

Zdroj: vlastné spracovanie

Graf č. 9 - Vekové skupiny respondentov

Zdroj: vlastné spracovanie

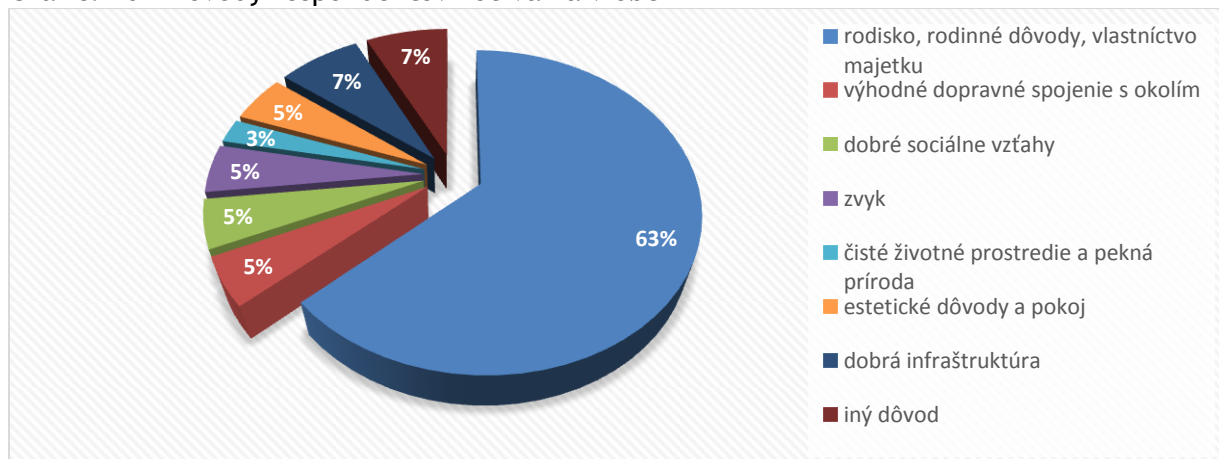
Najvyššie zastúpenie v dotazníkovom prieskume má veková skupina 30 - 39 rokov. Naopak v najmenšom počte sa na danom prieskume zúčastnila veková skupina 40-49 rokov. Čo sa týka miesta pracoviska, tak viac než polovica obyvateľstva dochádza za prácou mimo trvalého bydliska a mimo okresného mesta Topolčany. Väčšia časť obyvateľov pracuje v iných krajských mestách ako napr. Bratislava, Nitra atď.

Obec ako miesto bývania

Nasledujúcu časť dotazníkového prieskumu tvorí „obec ako miesto bývania“. Hlavným cieľom danej časti je zistiť ako samotní obyvatelia obce Preseľany vnímajú obec ako miesto svojho trvalého bydliska, čo ich motivuje k tomu, aby v danej obci zotrvali aj naďalej a naopak zistenie dôvodov ich prípadného odst'ahovania sa z obce. Taktiež sa respondenti v danej časti mohli vyjadriť k službám, ktoré sú v obci poskytované.

Z nasledujúcich odpovedí opýtaných respondentov možno konštatovať, že viac ako polovica respondentov býva v obci Preseľany v intervale 10 - 20 rokov. Väčšina respondentov (63 %) uviedla, že medzi hlavné dôvody zotrvania v obci je rodisko, rodinné dôvody a vlastníctvo majetku. Ostatné uvedené dôvody opýtaní respondenti nepovažujú za hlavné dôvody zotrvania v obci.

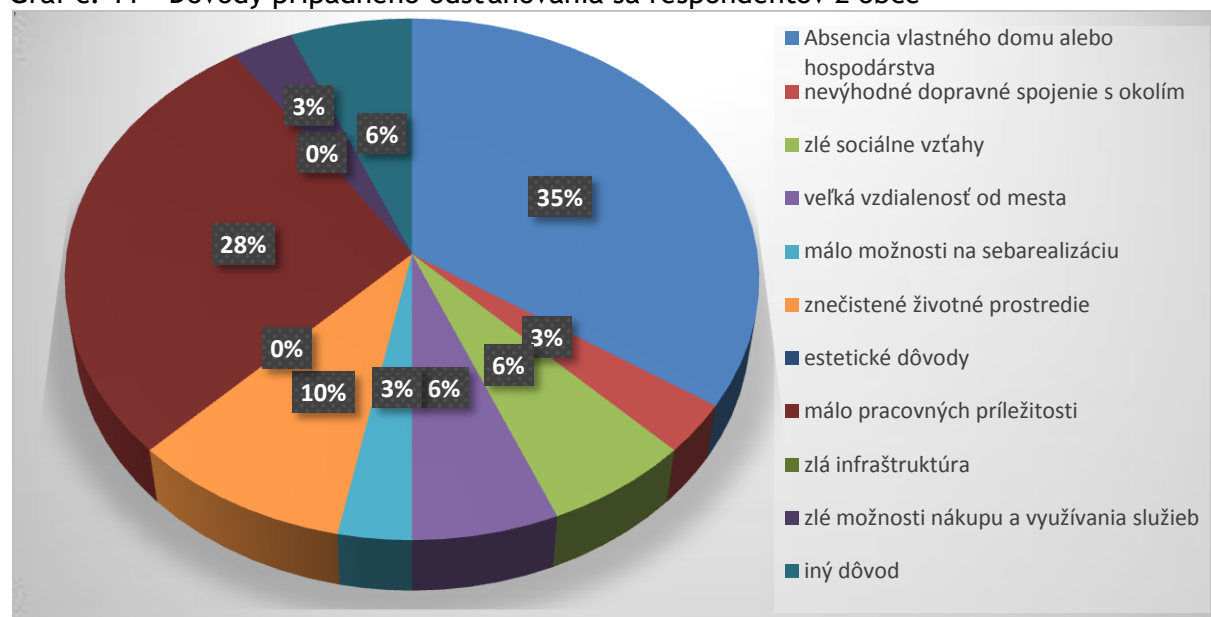
Graf č. 10 - Dôvody respondentov zotrvania v obci

Zdroj: vlastné spracovanie

Väčšina opýtaných respondentov (35 %) uviedla ako hlavný dôvod prípadného odsťahovania sa z obce absenciu vlastného domu alebo hospodárstva a málo pracovných príležitostí. Ďalším dôvodom prípadného odsťahovania sa z obce respondenti uviedli znečistené životné prostredie, zlé sociálne vzťahy, veľká vzdialenosť od mesta a iné dôvody. Možnosti ako je nevýhodné dopravné spojenie s okolím, málo možností na seberealizáciu, estetické dôvody, zlá infraštruktúra, zlé možnosti nákupu a využívania služieb nepovažujú opýtaní respondenti za dôvod k ich prípadnému odsťahovaniu sa z obce.

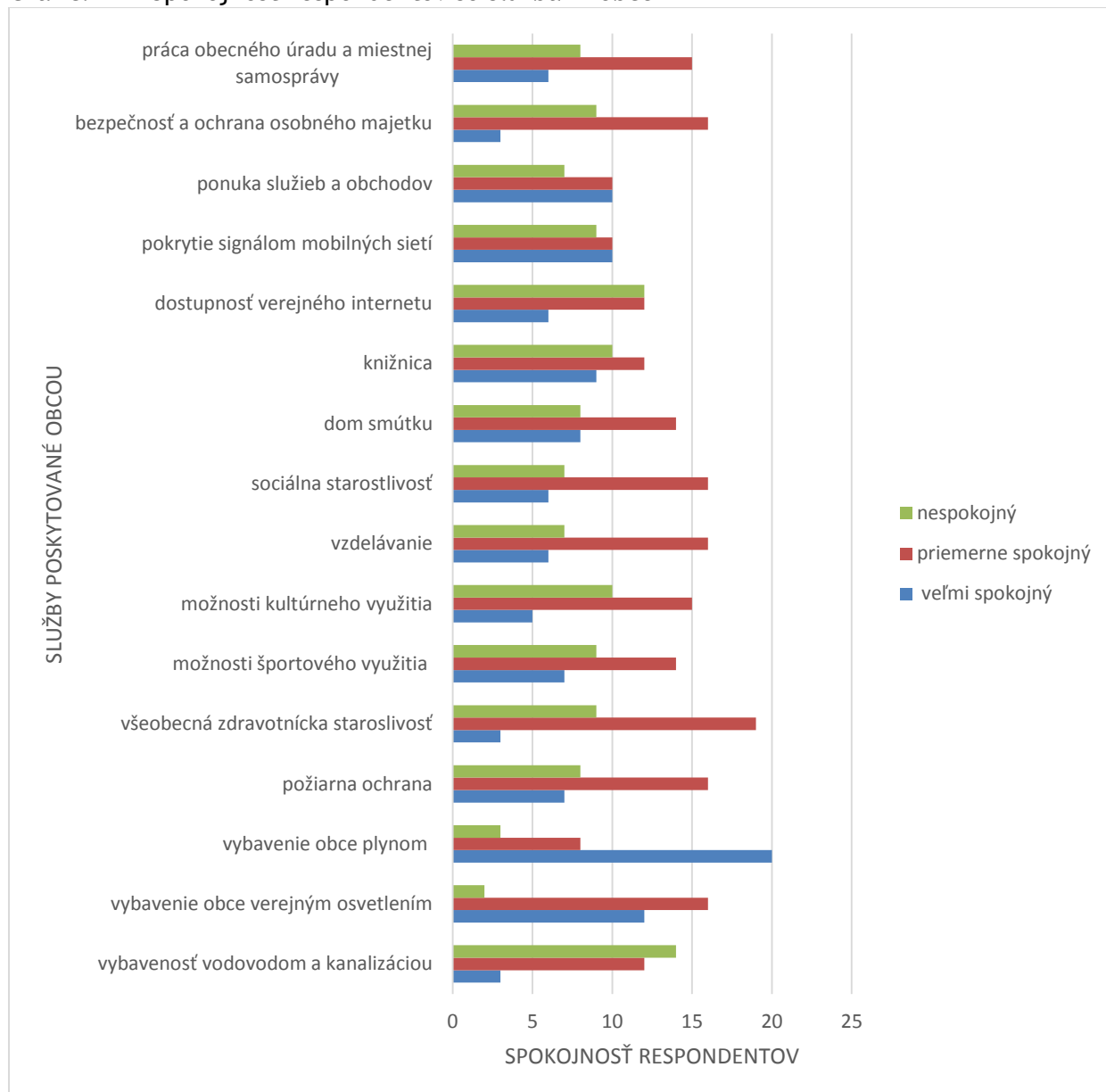
Graf č. 11 - Dôvody prípadného odsťahovania sa respondentov z obce

Zdroj: vlastné spracovanie

Vedomosť spokojnosti obyvateľstva so službami je pre obec veľmi dôležitá, nakoľko je výsledkom zabezpečenia dobrej kvality života v obci. Na základe uvedeného, ďalšou skúmanou kategóriou v dotazníkovom prieskume bola technická a sociálna infraštruktúra. Obyvatelia obce sú najviac spokojní s vybavenosťou obce verejným osvetlením a plynom. Väčšina opýtaných respondentov uviedla nespokojnosť s dostupnosťou verejného internetu v obci a s vybavenosťou vodovodom a kanalizáciou v obci.

Graf č. 12 - Spokojnosť respondentov so službami obce

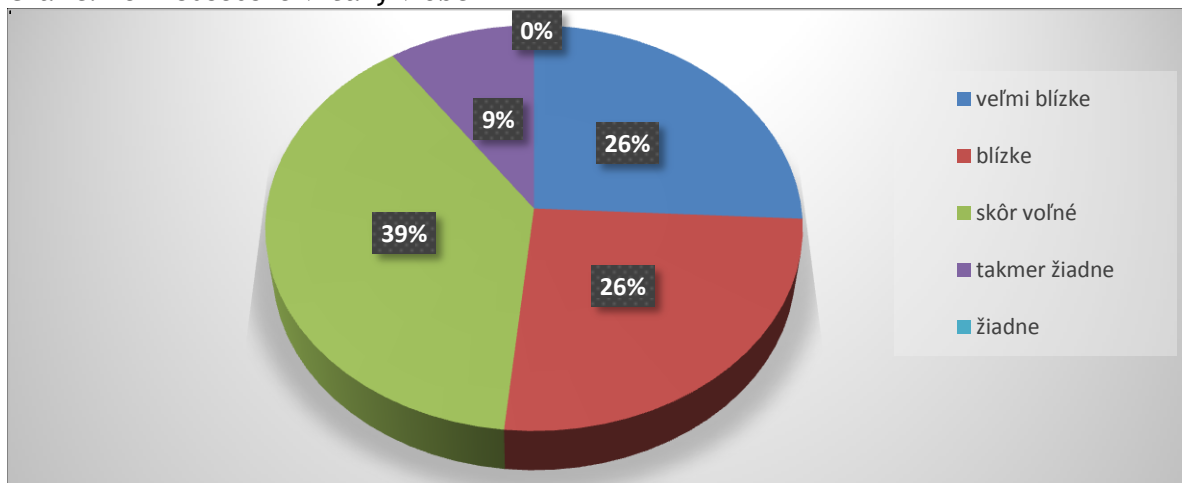

Zdroj: vlastné spracovanie

Obec ako sociálny priestor

Tretia časť dotazníkového prieskumu charakterizuje obec ako sociálny priestor. Vzájomné susedské vzťahy obyvateľov v obci Preseľany, zapájanie sa do rozvojových činností obce a tiež vzťah miestnej samosprávy k obyvateľom obce ovplyvňuje do značnej miery spokojnosť občanov a kvalitu ich života v obci. Väčšina opýtaných respondentov (39 %) uviedla, že susedské vzťahy v obci sú skôr voľné a k možnosti veľmi blízkych a blízkych susedských vzťahov sa priklonilo presne 26 % opýtaných respondentov.

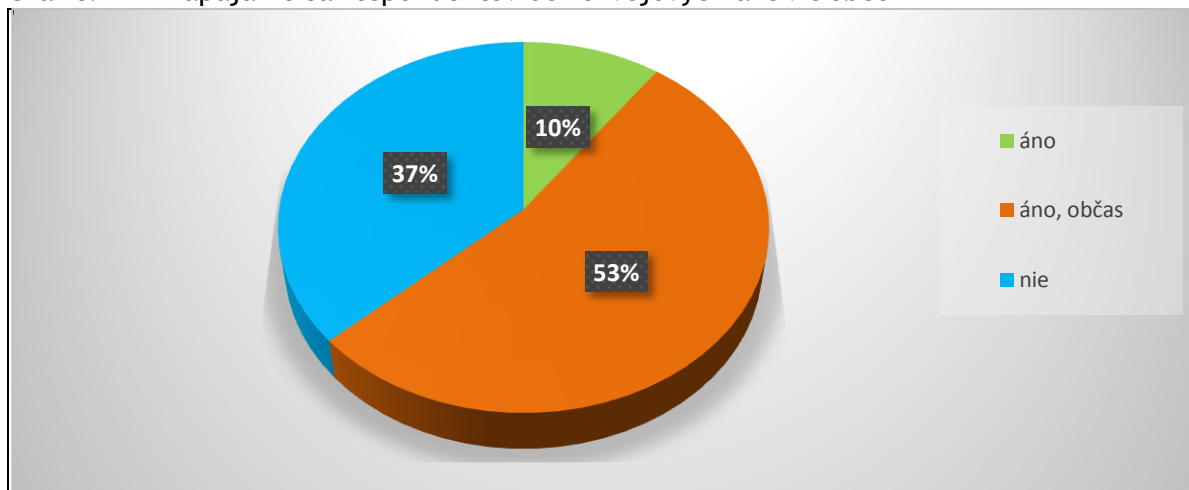
Graf č. 13 - Susedské vzťahy v obci

Zdroj: vlastné spracovanie

Ďalšou skúmanou kategóriou bolo, či sa vôbec obyvatelia obce zaujímajú o dianie v obci a či sa zapájajú do rozvojových činností obce Preseľany. Z opýtaných respondentov sa viac ako polovica priklonila k odpovedi „áno, občas“ - pomerne aktívne sa zapájajú do rozvojových aktivít obce. Presne 37 % obyvateľov uviedlo, že sa nezapájajú do rozvojových aktivít obce vôbec a k odpovedi „áno“ sa priklonilo 10 % opýtaných respondentov.

Graf č. 14 - Zapájanie sa respondentov do rozvojových aktivít obce

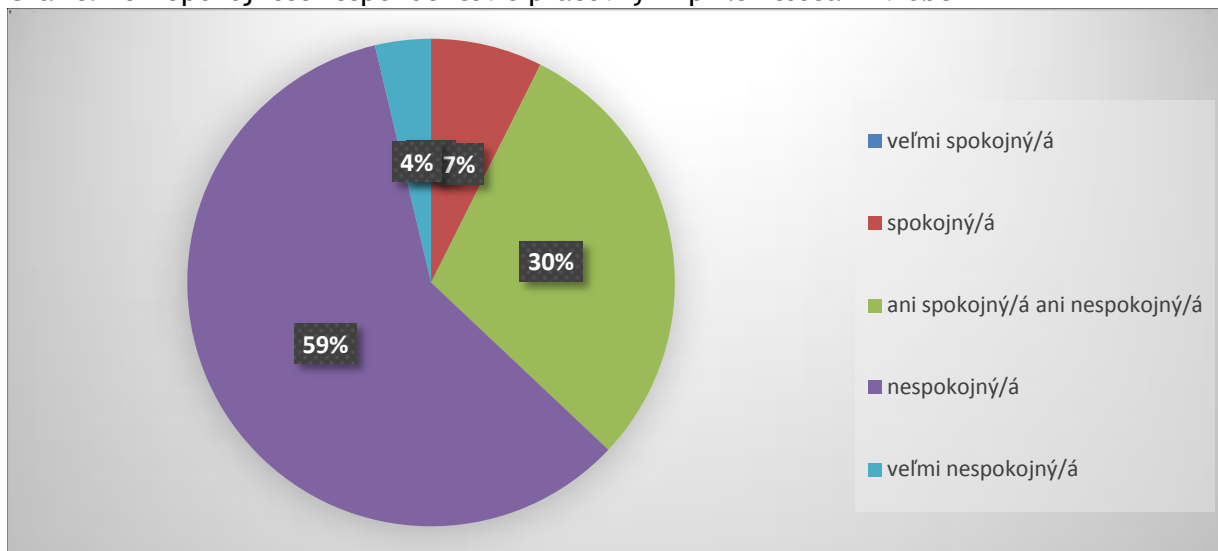

Zdroj: vlastné spracovanie

Väčšina respondentov uviedla, že k hlavným dôvodom nezapájania sa do rozvojových činností obce je nedostatok voľného času. Obyvatelia obce sa vyjadrili, že nevedia ako by mohli pomôcť a taktiež vyjadrili v dotazníkovom prieskume nezaujímavosť z ich strany o rozvojové činnosti v obci.

Súčasťou tretej časti dotazníkového prieskumu bolo zistiť, ako sú obyvatelia obce spokojní s pracovnými možnosťami v obci. Viac ako polovica opýtaných (59 %) sa priklonilo k odpovedi „nespokojný“. K možnosti „ani spokojný/á ani nespokojný/á“ sa priklonilo 30 % opýtaných respondentov.

Graf č. 15 - Spokojnosť respondentov s pracovnými príležitosťami v obci

Zdroj: vlastné spracovanie

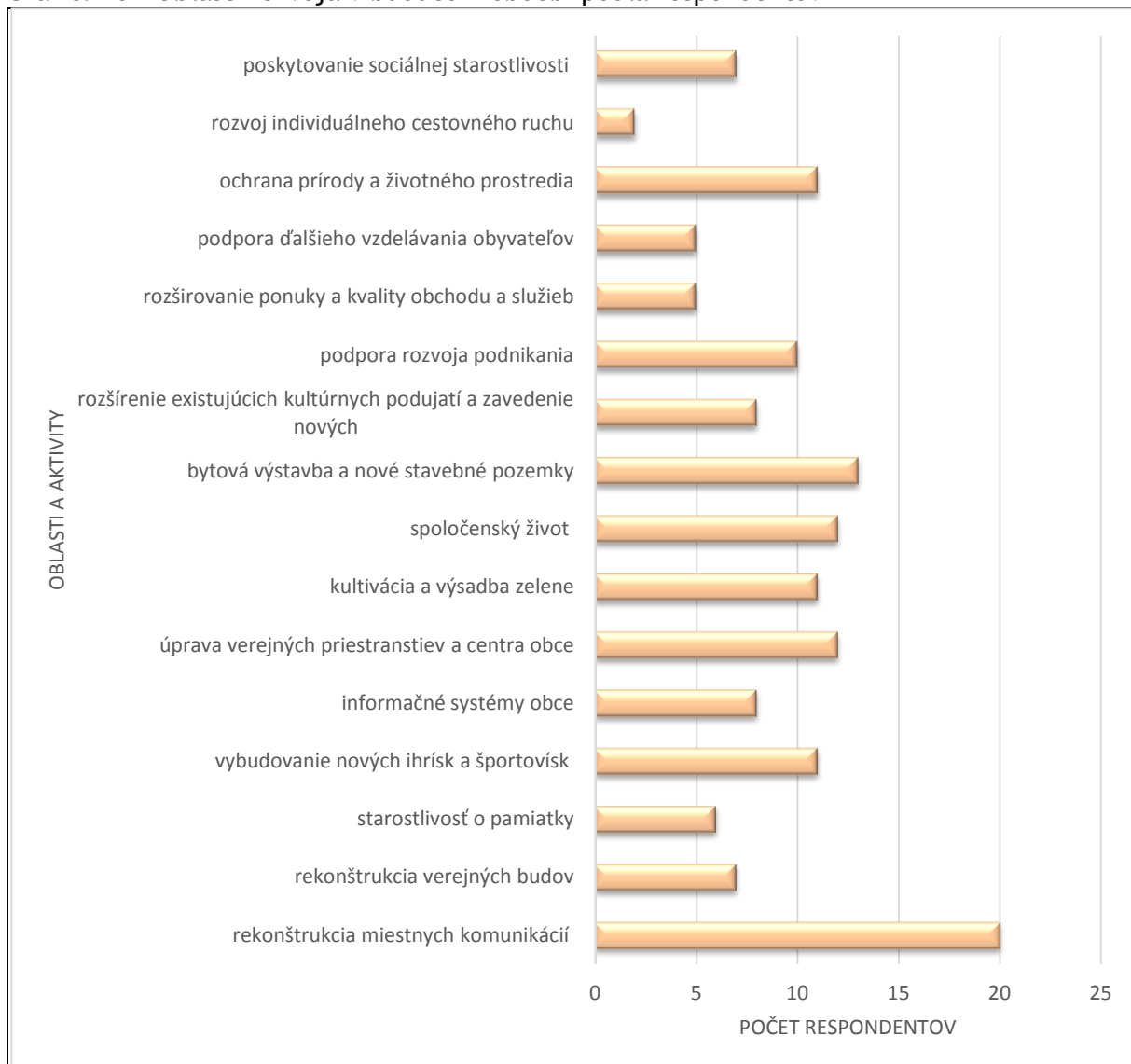
Obec a jej rozvoj

Neoddeliteľnou súčasťou obce je jej budúci rozvoj a práve preto je pre obec podstatný názor obyvateľov, v ktorých oblastiach a aktivitách by mala obec napredovať, aby daný rozvoj nastal a nabral pozitívny spád.

Za najviac akútnu oblasť, v ktorej by sa mal realizovať rozvoj obce, opýtaní respondenti označili rekonštrukciu miestnych komunikácií, bytovú výstavbu a nové stavebné pozemky. Ďalej by sa rozvoj obce podľa obyvateľov mal sústreďiť na úpravu verejných priestranstiev a centra obce, spoločenský život a kultiváciu a výsadbu zelene.

Oblasti rozvoja sú zverejnené na grafe č. 16.

Graf č. 16 - Oblasť rozvoja v budúcom období podľa respondentov

Zdroj: vlastné spracovanie

V tejto časti dotazníkového prieskumu sme uviedli otvorenú otázku „Čo by ste zmenili, keby ste sa stali starostom obce?“ V danej otázke mali obyvatelia obce Preseľany možnosť sa vyjadriť, akým smerom by sa mala obec uberať a čo by v danej obci napravili, zmenili. Obyvatelia obce uviedli nasledovné odpovede: vybudovanie ciest a získavanie financií z rôznych zdrojov.

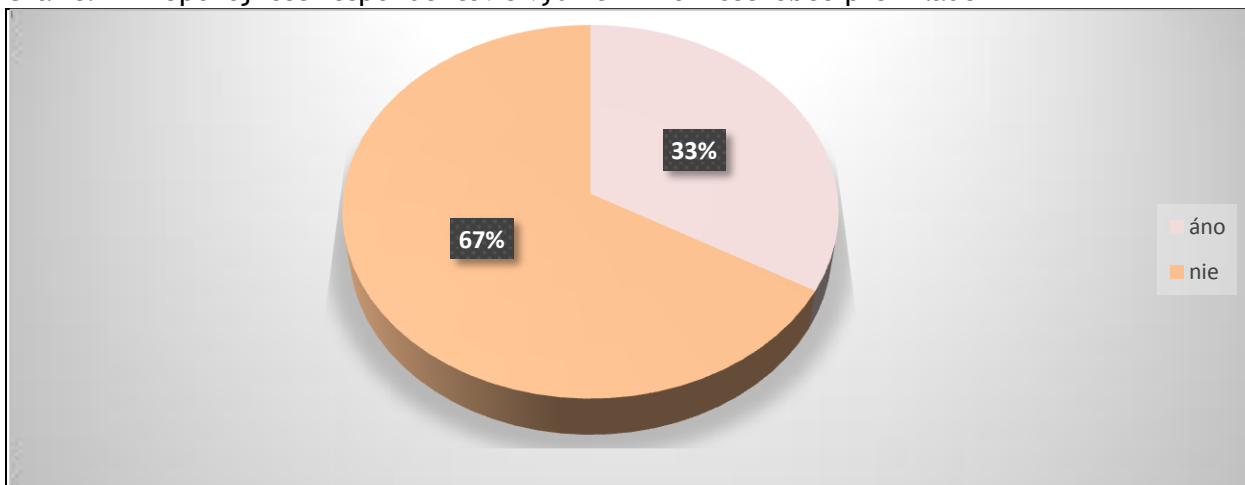
mládež na vidieku

Posledná časť dotazníkového prieskumu bola sústredená pre mládež na vidieku. Na otázku, či je v obci vytvorený priestor na využívanie voľného času pre deti a mládež, v prieskume 60 % opýtaných respondentov uviedlo odpoveď „nie“ a 40 % respondentov sa priklonilo k odpovedi „áno“.

Spokojnosť respondentov s využitím možností obce pre mládež a podporou významu mládeže na vidieku vyjadrilo 33 % respondentov, 38 % respondentov uviedlo, že nie sú ani spokojní ani nespokojní. 29% respondentov uviedlo odpoveď nespokojný/á s využitím možností obce pre mládež. Ani jeden z respondentov neuviedol odpoveď veľmi spokojný/á.

V tejto časti dotazníkového prieskumu až 67 % opýtaných respondentov, čiže viac ako polovica uviedla, že sú spokojní s možnosťami využitia voľného času v obci a opačnú situáciu, čiže nespokojnosť vyjadrilo 33 % obyvateľov obce.

Graf č. 17 - Spokojnosť respondentov s využitím možností obce pre mládež

Zdroj: vlastné spracovanie

Poslednou otvorenou otázkou v prieskume bola otázka „Čo by ste chceli v obci zmeniť alebo vybudovať?“ Obyvatelia obce mali opäť možnosť vyjadriť svoj názor a uviesť svoje návrhy a nápady, ako obec zmeniť k lepšiemu, stabilnejšiemu a prospešnejšiemu prostrediu pre obyvateľov obce. Väčšina respondentov by si priała vytvoriť centrum pre mládež a vybudovať cyklistické chodníky.

SWOT ANALÝZA

Tento dokument na predchádzajúcich stránkach poskytuje pohľad na súčasný stav socioekonomického rozvoja obce. Avšak aby sme mohli vypracovať účinnú rozvojovú stratégiu, je potrebné prezentovať výsledky socioekonomickej analýzy obce a analýzy výsledkov realizovaných opatrení vo forme objektívnej, výstižnej, hutnej a čo najkomplexnejšej charakteristiky vyváženého vývoja obce.

To nám umožní SWOT analýza, ktorá svojim usporiadaním do štyroch kvadrantov (silné stránky, slabé stránky, príležitosti a ohrozenia) dobre vyhovuje charakteru úvah potrebných pri formulovaní stratégií a ich implementácie počas celého programového obdobia. Umožňuje tiež pružne reagovať na meniaci sa vývoj obce prostredníctvom spätných korekcií jednotlivých identifikovaných javov vrátane ich preradovania do iných kvadrantov.

Silné a slabé stránky sú v SWOT analýze definované ako interné faktory a kapacity, ktoré sú prínosom, alebo naopak, predstavujú nedostatky súčasného stavu. Príležitosti a ohrozenia predstavujú na druhej strane externé faktory a podmienky prostredia, určujú možnosti rozvoja a riziká, s ktorými treba rátať v budúcnosti.

Rozdelenie položiek medzi silné stránky a príležitosti definuje, na ktorých faktoroch môže obec stavať, aktívne ich využívať a rozvíjať - a má na ne dosah (silné stránky). Taktiež definuje faktory, ktoré sú pre obec priaznivé, avšak stratégia obce nie je na ne smerovaná, resp. sú mimo dosahu obce (príležitosti). Členenie položiek na slabé stránky a ohrozenia určuje, aké faktory má obec odstrániť, resp. eliminovať - a má na ne dosah (slabé stránky), a akým ohrozeniam bude musieť čeliť v rámci jej ďalšieho rozvoja.

Tabuľka č. 26 - SWOT analýza

<p>Silné stránky</p> <ul style="list-style-type: none"> • výhodná geografická poloha - PN, TO, TN, NR • dobrá dopravná dostupnosť • ROEP ukončený • veľmi dobrá kvalita ŽP • kvalitná pitná voda • rozvinutá technická infraštruktúra • zdravotné služby na dobrej úrovni • vybudovaná ČOV • rozvinutá štruktúra služieb a obchodu • obec je členom Občianskeho združenia Svornosť, Tribečsko - Inoveckého regiónu, Zdravý mikroregión a Združenia miest a obcí Slovenska • dobrá komunikácia obce s občanmi • zlepšujúca sa demografická situácia • migračný prírastok obyvateľstva • záujem občanov o dianie v obci 	<p>Slabé stránky</p> <ul style="list-style-type: none"> • znečisťovanie vôd žumpami • tvorba divokých skládok • slabo rozvinutý cestovný ruch • absencia agroturizmu • nedostatok pracovných príležitostí • zlý stav komunikácií a chodníkov • nedobudovaná kanalizácia • slabé spoločenské a kultúrne vyžitie • málo verejnej zelene, neupravené priestranstvá
<p>Príležitosti</p> <ul style="list-style-type: none"> • dobudovanie kanalizácie • úprava priestranstiev a verejnej zelene • nová bytová výstavba a nové pozemky • podpora kultúrnych podujatí a spoločenského života • potenciál pre pešiu turistiku a cykloturistiku • možnosť čerpania prostriedkov z fondov a dotačných programov EÚ a SR • rekonštrukcia komunikácií a chodníkov • vytváranie partnerstiev a spolupráce pri realizovaní projektov • pritiahnutie investorov do územia 	<p>Ohrozenia</p> <ul style="list-style-type: none"> • odliv mladých ľudí za prácou • nedostatok finančných prostriedkov na realizáciu projektových zámerov na rozvoj a zveladenie obce • nezapájanie občanov do rozvojových aktivít obce • zhoršujúca sa kvalita ŽP pod vplyvom zvyšujúcej sa intenzity cestnej dopravy

Zdroj: vlastné spracovanie

STRATEGICKÁ ČASŤ

KLÚČOVÉ DISPARITY A HLAVNÉ FAKTORY ROZVOJA

Potreba určenia kľúčových disparít a hlavných faktorov rozvoja je daná nevyhnutnosťou zabezpečenia čo najvyššej adresnosti programového dokumentu. Určenie kľúčových disparít a hlavných faktorov rozvoja vychádza zo SWOT analýzy, spresňuje smerovanie podpory na odstránenie alebo zmiernenie koherentne usporiadaných disparít s využitím faktorov rozvoja.

Kľúčové disparity definujú „prekážky“, ktoré je potrebné prekonať, aby bolo možné naplňať víziu a dosiahnuť všetky stanovené ciele. Faktory rozvoja určujú, ktoré impulzy sociálno-ekonomického rozvoja sa majú využívať a vytvárať na zmiernenie identifikovaných disparít. Disparity a faktory rozvoja je potrebné usporiadať koherentne podľa závažnosti identifikovaných ohrození a slabých stránok.

Na základe výsledkov analýz boli identifikované nasledujúce disparity a faktory rozvoja:

- *Koherentné poradie disparít*

Kľúčovou disparitou obce je nedobudovaná kanalizácia v obci. Taktiež stav niektorých budov v obci je nevyhovujúci a vyžaduje rekonštrukciu. V obci je nedostatočne využitý potenciál v cestovnom ruchu a v rozvoji turizmu. Obec má vybudovanú základnú infraštruktúru pre turistov - stravovacie a ubytovacie zariadenia, avšak nerozvíja dostatočne potenciál a atraktivitu obce z hľadiska prírodných a kultúrnych pamiatok a turizmu. Taktiež v obci absentuje dostatok kultúrneho a spoločenského vyžitia pre jej obyvateľov.

Druhou disparitou je estetický vzhľad obce, ktorý nevyhnutne vyžaduje revitalizáciu. Týka sa to komunikácií, chodníkov ako aj neupravených priestranstiev, kde je málo verejnej zelene a vyžadujú revitalizáciu.

V neposlednom rade v obci nie je dostatok pracovných príležitostí pre obyvateľov a tak nastáva odliv za prácou do iných miest.

- *Koherentné poradie faktorov rozvoja*

Dobrá geografická poloha je jedným z kľúčových faktorov rozvoja obce, a to z pohľadu všetkých regionálnych úrovní, ktoré sú determinantmi okolitého prostredia obce. Takéto okolité podmienky sú dané, nedajú sa ovplyvniť, na druhej strane tieto podmienky výraznou mierou determinujú a určujú budúci rozvoj a úroveň konkurencieschopnosti v budúcnosti.

Medzi hlavné faktory rozvoja obce patrí aj jej ekonomický potenciál. Ekonomický potenciál daného regiónu predstavuje spolupôsobenie existujúcich ľudských zdrojov, kapitálu a prírodných daností za účelom výroby produkcie a poskytovania služieb. Obec Preseľany by sa mala sústreďovať na vytvorenie lepších podmienok pre podnikateľskú aktivitu a prílev investorov do územia, čím zabezpečí viac pracovných príležitostí pre svojich obyvateľov. Nová bytová výstavba a nové pozemky prilákajú do územia obce nových obyvateľov, ktorí budú mať vplyv na zvýšenie ekonomického potenciálu v obci.

Potenciál obce je aj v rozvoji turizmu, najmä v pešej turistike a cykloturistike. Kultúrno-historické pozadie obce zvyšuje atraktivitu obce. Dotváranie a neustále posilňovanie priaznivého stavu životného prostredia založeného na princípoch udržateľného rozvoja by malo byť súčasťou udržiavania atraktivity obce.

Ďalším faktorom rozvoja obce je existencia možností získať dotácie na vlastné projektové zámery, ale aj skutočnosť, že obec je členom mikroregiónu a tak má možnosť riešiť na mikroregionálnej úrovni práve tie problémy, ktoré presahujú finančné možnosti obce ako takej.

Nevyhnutnou súčasťou rozvoja obce je budovanie atmosféry vzájomnej dôvery medzi orgánmi obecnej samosprávy a obyvateľstvom, návštevníkmi, či podnikateľským prostredím v regióne prostredníctvom elektronizácie služieb a modernej verejnej správy.

Nedostatočné využitie existujúceho rastového potenciálu v obci môže mať v budúcnosti za následok hospodárske zaostávanie obce v porovnaní s okolitými obcami a následne celkový úpadok, pokles počtu obyvateľov a znižovanie kvality života v dôsledku zaostávania infraštruktúry. Skutočnosť, že kvalitný ekonomický, ľudský a sociálny potenciál je sústredený najmä v mestách, komplikuje naštartovanie rozvojových trendov v obci a vytvára disproporcie, ktoré ovplyvňujú charakter i časovú náročnosť ich adaptovania sa na nové rozvojové trendy.

Súčasný stav poukazuje na blízkosť obce k centráram rozvoja, kvalitné životné prostredie a ekonomiku obce. Poľnohospodárstvo a priemysel v obci, ktorý je založený prevažne na mikro, malých a stredných podnikoch sú priemernou oblasťou rozvoja. Infraštruktúrna vybavenosť v obci vykazuje relatívne dobré hodnoty, je zreteľný ich rastový potenciál. Podstatným faktorom rozvoja obce je cestovný ruch regiónu a atraktivita obce. V súčasnej dobe je tiež dôležité udržiavať životné prostredie regiónu obce v dobrom stave, pretože je základom potrebným na rozvoj ostatných parametrov. Podpora kultúry a spoločenského života v obci, ako aj vytvorenie priestoru pre mládež a jej aktivity je nevyhnutnou súčasťou rozvojovej stratégie obce v ďalšom období.

ROZVOJOVÁ VÍZIA

Vízia je riadená predstava o budúcnosti a smerovaní obce na dlhšie časové obdobie. Rozvojová vízia obce Preseľany bola pre obdobie 2015-2020 definovaná ako:

„Obec Preseľany je atraktívne miesto pre obyvateľov a návštevníkov, ktoré ponúka vysokú kvalitu poskytovaných služieb na uspokojenie všetkých potrieb v oblastiach infraštruktúry, životného prostredia, cestovného ruchu a ľudských zdrojov a zabezpečuje tak svoj neustály rozvoj a spokojný život svojich obyvateľov.“

Strategický cieľ je definovaný podľa vízie nasledovne - zabezpečenie spokojnosti obyvateľstva obce poskytovaním kvalitných služieb a dobudovaním infraštruktúry, zvýšenie kvality ľudských zdrojov a života obyvateľov starostlivosťou o životné prostredie a rozvoj cestovného ruchu.

Strategický cieľ sa bude dosahovať prostredníctvom špecifických cieľov, ktoré sa budú naplňať na základe stanovených opatrení a aktivít zaradených do prioritných oblastí:

- **Ľudské zdroje**
- **Technická infraštruktúra a občianska vybavenosť**
- **Životné prostredie**
- **Cestovný ruch**

Tabuľka č. 27 - Špecifické ciele a opatrenia v prioritných oblastiach

PRIORITNÉ OBLASTI	ŠPECIFICKÉ CIELE	OPATRENIA
Ľudské zdroje	Zvyšovanie vzdelanostnej úrovne obyvateľov prostredníctvom rekvalifikačných kurzov, školení a výmenných pobytov	Vzdelávanie
Technická infraštruktúra a občianska vybavenosť	Zvyšovanie kvality poskytovaných služieb v obci a úrovne života obyvateľstva prostredníctvom budovania technickej a sociálnej infraštruktúry v rôznych oblastiach	Infraštruktúra školských zariadení Technická infraštruktúra Infraštruktúra športových zariadení Občianska vybavenosť
Životné prostredie	Zvyšovanie environmentálneho povedomia a kvality životného prostredia prostredníctvom budovania environmentálnej infraštruktúry, odpadového hospodárstva a ochrany životného prostredia	Odpadové hospodárstvo
Cestovný ruch	Zvýšenie atraktívnosti obce pre obyvateľov a turistov, vytvorenie podmienok pre posilnenie návštevnosti obce a pritiažnutie investorov	Cyklotrasy

Zdroj: vlastné spracovanie

V rámci týchto prioritných oblastí sa stanovujú aktivity, ktoré by mala obec realizovať. Obec tieto aktivity stanovila a zaradila ich do týchto oblastí podľa opatrení v programovej časti dokumentu.

PROGRAMOVÁ ČASŤ

Jednotlivé opatrenia stanovené v prioritných oblastiach obce budú v obci napĺňané prostredníctvom vytvorených aktivít. Zoznam opatrení a k nim priradených aktivít je uvedený v nasledovnej tabuľke č. 28.

Tabuľka č. 28 - Zoznam opatrení a aktivít

Opatrenie	Aktivity
Vzdelávanie	<ul style="list-style-type: none"> Výmenné pobyty pre zamestnancov obecného úradu
Infraštruktúra školských zariadení	<ul style="list-style-type: none"> Obnova II. budovy ZŠ Obnova budovy MŠ
Technická infraštruktúra	<ul style="list-style-type: none"> Vybudovanie kanalizácie Dobudovanie chodníka vedľa cesty I/64 Ohradenie verejných priestranstiev a areálu školy Rekonštrukcia autobusových zastávok Oprava miestnych komunikácií
Infraštruktúra športových zariadení	<ul style="list-style-type: none"> Rekonštrukcia telocvične a športovej haly
Občianska vybavenosť	<ul style="list-style-type: none"> Rekonštrukcia obecných budov Bytová výstavba
Odpadové hospodárstvo	<ul style="list-style-type: none"> Systém monitorovania a rekultivácie čiernych skládok
Cyklotrasy	<ul style="list-style-type: none"> Cyklotrasa

Zdroj: vlastné spracovanie

POPIS JEDNOTLIVÝCH AKTIVÍT

Výmenné pobyty pre zamestnancov obecného úradu - realizovanie tejto aktivity predpokladá výmenné pobyty pre zamestnancov obecného úradu a iných obecných pracovníkov za účelom zvýšenia kvalifikácie a podpory vzdelávania. Projektová aktivita sa bude realizovať v rámci celého Združenia mikroregiónu Svornosť, kde jednotlivé obce budú zabezpečovať výmenu pracovníkov verejnej správy.

Obnova II. budovy ZŠ - obnova budovy školy predpokladá okrem rekonštrukcie vonkajšej fasády a fyzického stavu budovy aj vybavenie učební a tried modernými školskými pomôckami, pričom sa zvýši kapacita zariadenia a aj kvalita poskytovaného vzdelania.

Obnova budovy MŠ - predpokladá nielen zatepľovanie, opravu strechy a fasády, ale aj rekonštrukciu kuchyne, družiny a jedálne. Zabezpečí sa tým zvýšenie kvality predškolského zariadenia a kapacity škôlky, ktorá bude poskytovať kvalitnejšiu starostlivosť ako o deti v predškolskom veku, tak i o žiakov ZŠ.

Vybudovanie kanalizácie - v období rokov 2015 - 2020 obec plánuje dobudovať kanalizáciu v tých častiach obce, v ktorých ešte nie je vybudovaná a zabezpečiť tak do konca programového obdobia 100%-né pripojenie svojich obyvateľov na kanalizačný systém. Realizovanie tejto aktivity predpokladá úpravu terénu, zemné a výkopové práce. Každoročne sa na realizáciu tejto aktivity predpokladá objem finančných prostriedkov cca 400 000 €, pričom sa bude realizovať po jednotlivých úsekoch.

Dobudovanie chodníka vedľa cesty I/64 - táto aktivita bude realizovaná po dobudovaní kanalizácie v jednotlivých častiach obce a bude sa realizovať po úsekoch. Bude predpokladať aj úpravu terénu, zemné a výkopové práce a osadenie dlažby na chodník popri ceste I/64.

Ohradenie verejných priestranstiev a areálu školy - realizovanie aktivity bude zahŕňať zabetónovanie stĺpikov v dĺžke 1 km x 1 km, ktorý zostal neupravený po dobudovaní kanalizácie v danom úseku. Aktivita tiež zahŕňa oplotenie areálu základnej školy a cintorína.

Rekonštrukcia autobusových zastávok - aktivita predpokladá rekonštrukciu dvoch autobusových zastávok v obci, ktoré sú zastaralé a v nevyhovujúcom stave.

Oprava miestnych komunikácií - cieľom tejto aktivity je oprava miestnych komunikácií v dĺžke 11 km, ktoré budú v nevyhovujúcom stave na základe budovania kanalizácie v obci a preto sa aj jej realizácia predpokladá až po ukončení dobudovania kanalizácie. V rámci realizácie sa predpokladá úprava terénu, zemné a výkopové práce a natiahnutie asfaltu.

Rekonštrukcia telocvične a športovej haly - táto aktivita predpokladá opravu priestorov telocvične a priestorov športovej haly, vrátane vybavenia týchto miestností športovými pomôckami, čím sa zvýši kvalita poskytovaných služieb týmito zariadeniami pre žiakov a ostatných obyvateľov obce pri vykonávaní športových aktivít.

Rekonštrukcia obecných budov - aktivita predpokladá rekonštrukciu fasády, zateplenie objektov, výmenu okien, opravu strechy a plášťa. Na niektoré budovy je už pripravená projektová dokumentácia, niektoré sú v štádiu príprav, prípadne v štádiu úvah. Budovy sa budú rekonštruovať postupne podľa prílevu finančných prostriedkov z verejných zdrojov, pričom na každý rok je naplánovaná minimálne jedna rekonštrukcia.

Bytová výstavba - obec plánuje výstavbu štyroch 6-bytoviek s celkovým počtom 24 bytov. Na každú bytovku je predpokladaný objem finančných prostriedkov vo výške cca 380 000 €.

Systém monitorovania a rekultivácie čiernych skládok - obec plánuje priebežne odstraňovať čierne skládky, ktoré vzniknú mimo intravilánu obce.

Cyklotrasa - projekt na výstavbu cyklotrasy popri rieke Nitra sa plánuje realizovať v rámci Združenia mikroregiónu Svornosť, pričom už je spracovaná a pripravená štúdia. Na tomto projekte sa budú podieľať viaceré obce, cez ktoré bude cyklotrasa prechádzať. Dobudovanie tejto cyklotrasy sa predpokladá v období viacerých rokov a prínosom pre obec Preseľany bude zatraktívnenie obce, prílev nových obyvateľov, turistov, prípadne investorov, ako aj podpora športových aktivít a aktivít v cestovnom ruchu.

REALIZAČNÁ ČASŤ

ZABEZPEČENIE REALIZÁCIE PROGRAMU HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE

Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce je strednodobý dokument, prostredníctvom ktorého sa uskutočňuje podpora miestneho rozvoja s dôrazom na sociálno-ekonomickú sféru, ako aj ďalšie oblasti rozvoja obce. Charakterizuje sa ako program cielených opatrení, prípadne intervencií, ktorý bol navrhnutý pre oživenie ekonomického a sociálneho rozvoja, ako aj iných oblastí. Konkretizuje opatrenia na dosahovanie strategických cieľov.

Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja je dôležitý najmä preto, že sumarizuje základné informácie o obci k stratégii vo všetkých súvislostiach rozvoja. Slúži ako koncepčný materiál pre formulovanie cieľov rôznych projektových zámerov.

Slúži tiež ako podklad pre žiadosti o finančnú podporu na realizáciu týchto projektových zámerov a tiež na upresňovanie, získavanie a koordináciu partnerov na území obce.

Zodpovednosť za plnenie celého programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce má najvyšší orgán na čele so starostom obce.

Dokument „Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Preseľany“ bol vypracovaný v súlade s požiadavkami zákona 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja. Programové a strategické ciele vychádzajú z endogénnych rozvojových faktorov nachádzajúcich sa na území obce, berú do úvahy exogénne zdroje a tendencie.

VÄZBY NA STRATEGICKÉ DOKUMENTY KRAJA

Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Preseľany na roky 2015-2020 úzko nadväzuje na jednotlivé dokumenty, ktoré boli vypracované na regionálnej úrovni. Jedná sa o Územný plán regiónu Nitrianskeho kraja z februára 2012 a Program rozvoja Nitrianskeho samosprávneho kraja na roky 2012-2018.

Pre riešené územie obce Preseľany sú platné záväzné regulatívy ÚP regiónu Nitrianskeho kraja v nasledovných oblastiach:

- v oblasti celoštátnych a nadregionálnych súvislostí usporiadania územia, osídlenia a rozvoja sídelnej štruktúry
- v oblasti rozvoja vidieckeho priestoru a vzťahu medzi mestom a vidiekom
- v oblasti zachovania, zhodnotenia a využívania kultúrneho dedičstva
- v oblasti usporiadania územia z hľadiska ekologických aspektov, ochrany prírody, prírodných zdrojov, nerastného bohatstva a starostlivosti o krajinu a tvorby krajinnej štruktúry
- v oblasti hospodárstva a regionálneho rozvoja
- v oblasti poľnohospodárskej výroby a lesného hospodárstva
- v oblasti priemyslu a stavebníctva
- v oblasti rekreácie a turizmu
- v oblasti rozvoja sociálnej infraštruktúry
- v oblasti rozvoja nadradeného technického vybavenia

Z hľadiska priorít Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja Nitrianskeho samosprávneho kraja na roky 2012-2018 sa obce Preseľany dotýkajú priamo nasledovné priority a opatrenia:

- Hospodárstvo

2 Vytváranie podmienok pre príchod nových investorov a rozvoja priemyselných odvetví s vyššou tvorbou pridanej hodnoty

opatrenie 2.1 Rozvoj a podpora priemyselných parkov a podnikateľských zón

3 Podpora malého a stredného podnikania

opatrenie 3.1 Podpora malého a stredného podnikania so zreteľom na podporu výrobných aktivít

4 Podpora cestovného ruchu

opatrenie 4.1 Skvalitnenie služieb a infraštruktúry pre podporu rozvoja cestovného ruchu

opatrenie 4.2 Tvorba produktov cestovného ruchu a ich propagácia

5 Využitie energetického potenciálu kraja

opatrenie 5.1 Podpora využívania vlastných zdrojov energie v kraji

- Ľudské zdroje

1 Zvýšenie vzdelanostnej úrovne obyvateľstva a rozvoj systému celoživotného vzdelávania

opatrenie 1.2 Podpora rozvoja a dostupnosti celoživotného vzdelávania

2 Sociálny rozvoj

opatrenie 2.1 Zaistenie dostupnosti a variability sociálnych služieb, deinštitucionalizácia a humanizácia sociálnych služieb

opatrenie 2.2 Zaistenie dostupnosti a variability zdravotnej starostlivosti, deinštitucionalizácia a humanizácia

opatrenie 2.3 Podpora kultúrneho, športového a spolkového života v regióne

opatrenie 2.4 Zníženie výskytu sociálno-patologických javov

- Pôdohospodárstvo a rozvoj vidieka

1 Rozvoj multifunkčného pôdohospodárstva

opatrenie 1.1 Podpora aktivít pôdohospodárskych podnikov zameraných na diverzifikovanie výroby pôdohospodárskeho a nepôdohospodárskeho charakteru

opatrenie 1.2 Podpora vedy a výskumu a transferu poznatkov v oblasti pôdohospodárstva a rozvoja vidieka

opatrenie 1.3 Podpora vytvárania vhodného agroenvironmentálneho prostredia

2 Podpora rozvoja sociálneho kapitálu v pôdohospodárstve a na vidieku

opatrenie 2.1 Podpora rozvoja územných partnerstiev medzi podnikateľmi na vidieku, územnými samosprávami a neziskovými organizáciami

opatrenie 2.2 Podpora sieťovania kľúčových aktérov a budovania povedomia o miestnych a regionálnych produktoch

opatrenie 2.3 Podpora tradičnej spolkovej a záujmovej činnosti

3 Regenerácia vidieckych sídiel

opatrenie 3.1 Podpora regenerácie vidieckych sídiel a urbanizmu vidieka

opatrenie 3.2 Podpora obnovy a zachovania kultúrohistorických objektov a tradičných architektonických prvkov vidieka

opatrenie 3.3 Podpora zabezpečenia kvalitných a dostupných služieb na vidieku

- Infraštruktúra

1 Skvalitnenie regionálnej dopravnej infraštruktúry a jej napojenie na nadregionálne siete

opatrenie 1.2 Modernizácia a rekonštrukcia ciest II. a III. triedy a napojenie na nadradenú dopravnú infraštruktúru

opatrenie 1.5. Vytvorenie podmienok zníženie environmentálnych dôsledkov výstavby a prevádzky dopravnej infraštruktúry

2 Zlepšenie dostupnosti a kvality informačných a komunikačných technológií (IKT)

opatrenie 2.1 Podpora rozvoja telekomunikačných a prenosových sietí pre podporu informačnej a komunikačnej infraštruktúry

3 Skvalitnenie sociálnej infraštruktúry

opatrenie 3.1 Podpora modernizácie zariadení sociálnych služieb a zdravotnej starostlivosti

opatrenie 3.2 Modernizácia školských a kultúrnych zariadení

- Životné prostredie

1 Zvýšenie environmentálnej rovnováhy v krajine a ochrana pred živelnými pohromami

opatrenie 1.1 Zabezpečenie ochrany územia pred povodňami realizáciou preventívnych opatrení

opatrenie 1.2 Realizácia opatrení a programov na ochranu prírody a krajiny

2 Znižovanie znečistenia vôd a zlepšenie kvality života obyvateľov kraja dobudovaním a skvalitnením infraštruktúry vodného hospodárstva v zmysle právnych predpisov EÚ a SR

opatrenie 2.1 Zabezpečenie odvádzania a čistenia odpadových vôd

opatrenie 2.2 Zabezpečenie zásobovania obyvateľstva pitnou vodou

3 Znižovanie produkcie odpadov a zavádzanie efektívnych systémov nakladania s odpadmi

opatrenie 3.1 Zefektívnenie systému nakladania s odpadom

4 Zlepšenie kvality ovzdušia

opatrenie 4.1 Znižovanie emisií tuhých znečisťujúcich látok a skleníkových plynov

5 Zlepšenie environmentálneho správania sa obyvateľstva kraja

opatrenie 5.1 Podpora environmentálnej osvedy a výchovy prostredníctvom podpory vzdelávacích aktivít a podujatí

ORGANIZAČNÉ ZABEZPEČENIE MANAŽMENTU PROGRAMU

Štruktúra organizačného zabezpečenia manažmentu programu je závislá od špecifických podmienok obce. Najvyšším orgánom je zastupiteľstvo obce. Starosta obce a najvyšší orgán prijíma rozhodnutia o postupe programu, ustanovuje riadiaci tím, ktorý je poverený riadením procesu. Schvaľuje návrhy a projekty rozvoja a dojednáva partnerské vzťahy. Hodnotí, schvaľuje výsledky a výstupy programu. Zabezpečuje realizáciu programu a rozhoduje o zmenách.

Najvyšší orgán v obci zároveň preberá činnosť riadiaceho tímu. Hlavnou činnosťou manažmentu programu je zabezpečiť organizačné a technické zabezpečenie programu, vykonávať kontrolu fyzickú, ekonomickú a kvalitatívnu ako aj pomocou ukazovateľov vykonať monitoring a viesť evidenciu. Ďalšou činnosťou riadiaceho tímu je urobiť priebežné a záverečné hodnotenie a spracovanie správ o stave a výsledkoch.

Spracovateľský tím má na starosti vypracovanie samotného dokumentu, jeho jednotlivé kapitoly a prílohy a vytvára pracovné skupiny, ktoré pod vedením riadiaceho tímu vykonávajú tieto hlavné činnosti. Vykonávajú rozbor pre zabezpečenie programu a posudzujú jednotlivé projekty programu. Spracovávajú a preberajú dokumentáciu projektov a riešia operatívne problémy, ktoré vznikajú pri realizácii programu. Spracovávajú a predkladajú návrhy pre aktualizáciu programu. V pracovnej skupine by mali byť odborne zdatní a spoločensky uznávaní ľudia. Súčasťou skupiny môže byť aj externý konzultant, ktorý je fundovaným pomocníkom vo všetkých fázach programu. Spracovateľský tím pripravuje všetky východiská pre strategickú časť, ktorú na základe prerokovaní s pracovnými skupinami spracuje do finálnej podoby programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce ako celku.

Zvlášť dôležitá je účasť verejnosti, pretože určuje výslednú legitimitu a dôveryhodnosť celého programu ako aj jeho plnenie a záväznosť. Verejnosť sa v procese tvorby a realizácie programu zúčastňuje prostredníctvom svojich zástupcov a účasťou na prejednávaní čiastkových a celkových výsledkov.

Všetky skupiny sú pri príprave programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce navzájom prepojené a komunikujú všetky jeho postupy, spracovania a podklady pre jednotlivé kapitoly dokumentu. Riadiaci tím koordinuje spracovateľský tím a zároveň zabezpečuje prácu pracovnej skupiny a verejnosti pri príprave jednotlivých častí. Riadiaci tím je teda zodpovedný za výslednú podobu dokumentu.

Zároveň je v záujme obce, aby pri realizovaní jednotlivých aktivít boli oslovené cieľové skupiny, pre ktoré je konkrétna aktivita pripravená a zabezpečí komunikáciu s nimi prostredníctvom orgánov obce.

INŠTITUCIONÁLNE ZABEZPEČENIE FORMOU PARTNERSTVA

Spracovateľom Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Preseľany je Regionálna rozvojová agentúra Topoľčiansko na základe zmluvy o vyhotovení strategického dokumentu. RRA Topoľčiansko pri jeho vypracovaní spolupracovala s Obecným úradom v obci Preseľany, taktiež s členmi zastupiteľstva obecného úradu v Preseľanoch a s verejnosťou.

Dokument bol v procese spracovávania zverejnený na webovej stránke obce a ako pracovná verzia na obecnom úrade k dispozícii k nahliadnutiu a spripomienkovaniu. Taktiež sa na jeho spracovaní podieľali občania obce formou dotazníkového prieskumu, ktorý bol realizovaný v tlačenej forme a v elektronickej na webovej stránke obce.

MONITOROVANIE A HODNOTENIE

Monitorovanie je systematický proces, ktorého cieľom je sledovať, či realizované opatrenia a aktivity sú v súlade so stanovenými cieľmi a nakoľko sa stanovené ciele naplňujú. Monitorovanie si vyžaduje vytvoriť systém zberu, triedenia a uchovávaní relevantných informácií o vecnom a finančnom plnení programu rozvoja obce, ako aj funkčnú inštitucionálnu štruktúru schopnú tento systém naplňovať. Monitorovanie bude prebiehať na základe vopred definovaných monitorovacích indikátorov výsledku stanovených pre jednotlivé opatrenia. Údaje získané monitorovaním sa využijú na priebežné sledovanie výkonnosti - dosahovaných výsledkov. Výsledky monitorovania výkonnosti sa prezentujú v monitorovacej správe, ktorá sa vypracováva každoročne.

Základným zdrojom monitorovacích údajov je žiadosť o poskytnutie dotácie, ktorá obsahuje informácie o žiadateľovi a jeho partneroch na projekte, informácie o projekte, názvy a očakávané hodnoty merateľných ukazovateľov projektu a finančný plán projektu.

Pri monitoringu je dôležité sledovať žiadosti o prostriedky vrátane zúčtovacích dokladov, ako výstup procesu finančného riadenia, ktorý obsahuje sumy deklarovaných oprávnených výdavkov projektov, sumy uznaných oprávnených projektov, ako aj sumy neoprávnených výdavkov projektu a dátumy prijatia a zaúčtovania žiadosti o platbu na platobnej jednotke.

Tabuľka č. 29 - Vecný a časový harmonogram monitorovania plnenia PHSR Preseľany

Rok	Monitorovací a správa obce	Termín spracovania monitorovacej správy	Hodnotenie: plnenie výdavkov a výstupov/operatívne návrhy	Hodnotenie: plnenie cieľov/plnenie ukazovateľov/operatívne návrhy	Porovnanie plánu so skutočnosťou/merateľné ukazovatele	Prerokovanie správy v zastupiteľstve
2015	áno	03/2016	áno	áno	áno	áno
2016	áno	03/2017	áno	áno	áno	áno
2017	áno	03/2018	áno	áno	áno	áno
2018	áno	03/2019	áno	áno	áno	áno
2019	áno	03/2020	áno	áno	áno	áno
2020	áno	03/2021	áno	áno	áno	áno

Zdroj: vlastné spracovanie

Zber monitorovacích indikátorov, ktoré sú uvedené v akčnom pláne dokumentu, sa bude realizovať a vyhodnocovať raz ročne na úrovni opatrení. Riadiaci tím na obecnom úrade ročne zhotoví monitorovaciu správu o plnení týchto indikátorov. Túto predloží na zastupiteľstve obce na prerokovanie stanoviska a následne na prerokovanie kontrolórovi. Sledované monitorovacie indikátory sa porovnávajú v každej správe s počiatočným stavom a s predchádzajúcim monitorovaním.

Hodnotenie je vykonávané pravidelne za účelom merania efektivity voči cieľom programu. Vykonáva sa v priebehu realizácie jednotlivých projektov a po ich ukončení. Nevyhnutnou podmienkou monitoringu je organizačne a metodické zabezpečenie riešenia operatívnych problémov a z nich vyplývajúce zmenové riadenie.

Hodnotí sa relevantnosť (posúdenie vzájomnej súvislosti priorít samosprávy, zámerov a strategických cieľov), účinnosť (hodnotenie miery dosiahnutia strategických cieľov programu, širších plánovaných aj neplánovaných prínosov a pozitívnych resp. negatívnych vplyvov realizácie programu), efektívnosť a hospodárnosť (posúdenie efektívnosti vstupov k dosiahnutým výstupom, či za rovnaké vstupy bolo možné získať vyššie výstupy, alebo či

bolo možné za nižšie vstupy získať rovnaké výstupy), užitočnosť a dopad (porovnanie plánovaného, resp. dosiahnutého vplyvu cieľov programu s potrebami cieľovej skupiny) a stabilita a udržateľnosť (posúdenie perspektívnosti pôsobenia očakávaných kladných zmien vyplývajúcich z realizácie častí programu po ich ukončení, či sa očakávané kladné zmeny nestanú zastaranými v krátkom časovom období).

Ukazovatele, ktoré hodnotiaci rámec sleduje sa budú sledovať nasledovne:

- Hodnotiace ukazovatele na úrovni dopadu sa budú sledovať na konci roku 2020
- Hodnotiace ukazovatele na úrovni výsledku sa budú sledovať sumárne v strednodobom horizonte implementácie stratégie (na konci roku 2017)

Hodnotiace správy sa budú predkladať v dvoch časových obdobiach:

Záverečná hodnotiacia správa - bude spracovaná po ukončení obdobia relevantnosti PHSR. Táto správa bude hodnotiť najmä celkový dopad implementácie stratégie.

Strednodobá hodnotiacia správa - bude sledovať sumárne hodnotenie implementácie stratégie v strednodobom časovom horizonte (2017) na úrovni výsledkov.

Tabuľka č. 30 - Vecný a časový harmonogram hodnotenia plnenia PHSR Preseľany

Rok	Hodnotiacia správa obce	Termín spracovania hodnotiacej správy	Hodnotenie plnenia cieľov: efektívnosť a účinnosť ich plnenia	Hodnotenie plnenia cieľov: relevantnosť, užitočnosť, udržateľnosť	Referenčné porovnanie výkonnosti obce s inou obcou	Návrh opatrení na dosahovaní výsledkov/komentár	Prerokovanie správy v zastupiteľstve
2017	strednodobá	06/2018	áno	áno	áno	áno	áno
2020	záverečná	06/2021	áno	áno	áno	áno	áno

Zdroj: vlastné spracovanie

Riadiaci tím vytvorí systém monitorovania, hodnotenia a aktualizácie Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce - zabezpečuje monitorovanie plnenia akčného plánu a jeho aktualizáciu. Samospráva raz ročne získa a spracuje pripomienky obecného úradu, poslancov a verejnosti, zvyčajne počas zostavovania rozpočtu na ďalší rok, taktiež vyhodnotí dosiahnuté výsledky a dopady realizovaných opatrení a aktivít. Aktualizáciu PHSR obec uskutoční každé 3-4 roky. Riadiaci tím zabezpečí fungovanie partnerstva, informovanie verejnosti o realizácii PHSR a v prípade potreby verejné prerokovanie aktualizácie PHSR a akčného plánu.

Harmonogram realizácie

Časový harmonogram realizácie jednotlivých cieľov a priorít, ktoré sú opísané v tomto Programe hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce, je viazaný na možnosť čerpania finančných prostriedkov z jednotlivých rozpočtových kapitol obce, účelovo viazaných finančných prostriedkov alebo finančných prostriedkov z fondov EÚ. Jednotlivé etapy realizácie projektových zámerov budú pokračovať v nadväznosti na seba tak, aby sa jednotlivé fázy neprekrývali, ale priamo na seba nadväzovali a vytvorili tak ucelený harmonický celok.

Harmonogram realizácie jednotlivých aktivít je spracovaný formou akčného plánu. Akčný plán je uvedený v prílohe č. 1.

Monitorovanie a hodnotenie plnenia programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce je možné na základe stanovených merateľných ukazovateľov pri jednotlivých aktivitách. Všetky aktivity a ich merateľné ukazovatele sú rozpísané v nasledujúcej tabuľke č. 31. Doplnenie tejto tabuľky bude v rámci aktualizácie PHSR na základe doplnených aktivít do akčného plánu.

Tabuľka č. 31 - Merateľné ukazovatele jednotlivých aktivít

Názov aktivity	Merateľný ukazovateľ	Predpokladaná hodnota po realizácii aktivity
Výmenné pobyty pre zamestnancov obecného úradu	- počet výmenných pobytov - počet účastníkov pobytov	- 5 - 5
Obnova II. budovy ZŠ	- počet m ² zrekonštruovanej plochy - počet zrekonštruovaných školských budov	- 1 200 m ² - 1
Obnova budovy MŠ	- počet m ² zrekonštruovanej plochy - počet zrekonštruovaných budov MŠ	- 600 m ² - 1
Vybudovanie kanalizácie	- počet m ² vybudovanej kanalizácie - počet obyvateľov pripojených na kanalizáciu	- 10 km - 1500
Dobudovanie chodníka vedľa cesty I/64	- počet m ² dobudovaného chodníka	- 3 000 m ²
Ohradenie verejných priestranstiev a areálu školy	- počet m oplotenia - počet m ² ohradenej plochy	- 1 500 m - 600 000 m ²
Rekonštrukcia autobusových zastávok	- počet zrekonštruovaných zastávok	- 2
Oprava miestnych komunikácií	- dĺžka opravených komunikácií	- 11 km
Rekonštrukcia telocvične a športovej haly	- počet m ² zrekonštruovanej plochy - počet užívateľov zrekonštruovaných priestorov za rok	- 2 000 m ² - 500
Rekonštrukcia obecných budov	- počet m ² zrekonštruovanej plochy - počet zrekonštruovaných obecných budov	- 3 500 m ² - 4

Bytová výstavba	<ul style="list-style-type: none"> - počet vybudovaných bytoviek - počet vybudovaných bytov - počet m² obytnej plochy 	<ul style="list-style-type: none"> - 4 ks - 24 - 1 200 m²
Systém monitorovania a rekultivácie čiernych skládok	<ul style="list-style-type: none"> - počet identifikovaných čiernych skládok za rok 	<ul style="list-style-type: none"> - 1
Cyklotrasa	<ul style="list-style-type: none"> - počet km vybudovanej cyklotrasy - počet turistov využívajúcich cyklotrasu za rok 	<ul style="list-style-type: none"> - 1,5 km - N/A

Zdroj: vlastné spracovanie

FINANČNÁ ČASŤ

PHSR predstavuje integrovanú stratégiu, ktorej implementácia zahŕňa opatrenia realizované obcou ako aj ďalšími rozvojovými partnermi. Tieto opatrenia môžu byť financované z rôznych operačných programov, z rozpočtu obce, ako aj z rozpočtov VÚC resp. podnikateľských subjektov. Stratégia tiež obsahuje opatrenia, ktoré zatiaľ nie sú finančne pokryté, ale financovanie ktorých je v dokumente navrhnuté.

Jednou z kľúčových otázok pre realizáciu programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce je schopnosť obce v priebehu realizácie programu rozvoja zaistiť zdroje potrebné na jeho financovanie. Preto je pri realizácii jednotlivých projektov nevyhnutné finančné plánovanie.

Každý projekt musí mať vlastné spolufinancovanie buď z vlastných zdrojov, čiže obecných, alebo z úverových bankových zdrojov. Je potrebné vopred plánovať svoje finančné toky a vyčleniť pre každý rok realizácie projektu, resp. projektov, potrebné financie. Tieto financie sa musia stať súčasťou obecného rozpočtu a sú prísne účelovo viazané na jednotlivé projekty.

Na finančné zabezpečenie cieľov, úloh a aktivít bude obec využívať finančné prostriedky predovšetkým:

- z rozpočtu obce,
- z rozpočtu miestnej akčnej skupiny,
- z rozpočtu samosprávneho kraja,
- zo štátneho rozpočtu,
- z fondov Európskej únie,
- bankové úvery,
- príspevky od právnických a fyzických osôb,
- príspevky medzinárodných inštitúcií, nadácií a pod.

Tabuľka č. 32 - Indikatívny finančný plán realizácie PHSR v €

oblasť	2015	2016	2017	2018	2019	2020	spolu
L'udské zdroje	-	10 000*	-	-	-	-	10 000
Technická infraštruktúra a občianska vybavenosť	1 075 000	1 485 000	1 200 000 + 15 000*	1 200 000	700 000	450 000	6 125 000
Životné prostredie	-	7 500*	-	-	-	-	7 500
Cestovný ruch	-	700 000*	-	-	-	-	700 000

*financovanie je určené na počiatočný rok realizácie projektu, vzhľadom na rozpätie stanovené v závislosti od schválenia dotácie zo zdrojov EÚ alebo ŠR

Zdroj: vlastné spracovanie

Tabuľka č. 33 - Súhrnný prehľad projektových zámerov obce Preseľany na roky 2015 - 2020

Súhrnný prehľad projektových zámerov obce Preseľany na roky 2015 - 2020								
Pracovný názov zámeru	Zameranie projektu	Oblasť proj. zámeru	Pripravenosť proj. zámeru	Zaradenie do tematickej oblasti	Odhadovaný rok zahájenia realizácie	Orientačný rozpočet v €	Priorita zámeru	Spolupráca s partnerom pri realizácii
Obnova II. budovy ZŠ	obnova budovy aj s vybavením učební	školsťvo	spracovaná projektová dokumentácia	infraštruktúra školských zariadení	2015	220 000	realizáci a závislá od dotácie	nie
Obnova budovy MŠ	obnova budovy MŠ (družina, jedáleň, kuchyňa)	školsťvo	spracovaná projektová dokumentácia	infraštruktúra školských zariadení	2015	180 000	realizáci a závislá od dotácie	nie
Rekonštrukcia obecných budov	rekonštrukcia obecných budov – klub dôchodcov a klub mládeže, zdravotné stredisko, dom smútku, sobášna sieň a matrika	občianska vybavenosť	pripravená projektová dokumentácia, príprava podkladov, v štádiu úvah	infraštruktúra	2015-2019	1 250 000	realizáci a závislá od dotácie	nie
Vybudovanie kanalizácie	dobudovanie kanalizácie na 100%	kanalizácia	pripravený projekt	technická infraštruktúra	2015-2020	2 400 000	realizáci a závislá od dotácie	nie
Dobudovanie chodníka vedľa cesty I/64	dobudovanie chodníka vedľa štátnej cesty po dobudovaní kanalizácie	chodníky a cesty, miestne komunikácie	príprava podkladov	technická infraštruktúra	2015-2020	150 000	realizáci a závislá od dotácie	nie
Rekonštrukcia telocvične a športovej haly	rekonštrukcia telocvične a športovej haly a ich vybavenie	športové zariadenia	v štádiu úvah	infraštruktúra športových zariadení	2016	300 000	realizáci a závislá od dotácie	nie
Ohradenie verejných priestranstiev a areálu školy	ohradenie verejných priestranstiev osadením betónových stĺpikov po dobudovaní kanalizácie, oploenie areálu školy a cintorína	verejné priestranstvá	príprava podkladov	infraštruktúra	2016	10 000	realizáci a závislá od dotácie	nie
Systém monitorovania a rekultivácie čiernych skládok	systém monitorovania a rekultivácie čiernych skládok	odpadové hospodárstvo	v štádiu úvah	životné prostredie	2016-2018	7 500	realizáci a závislá od dotácie	nie
Bytová výstavba	výstavba 4 nových 6-bytoviek	bytová výstavba	príprava podkladov	občianska vybavenosť	2016-2018	1 500 000	realizáci a závislá od dotácie	nie
Výmenné pobyty pre zamestnancov obecného úradu	výmenné pobyty pre zamestnancov obecného úradu za účelom zvýšenia kvalifikácie	vzdelávanie	v štádiu úvah	ľudské zdroje	2016-2019	10 000	realizáci a závislá od dotácie	Združenie mikroregiónu SVORNOSŤ

Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Preseľany na obdobie 2015 - 2020

Cyklotrasa	vybudovanie cyklotrasy popri pravom brehu rieky Nitry	cyklotrasy	pripravená štúdia	cestovný ruch	2016-2020	700 000	realizáci a závislá od dotácie	Združenie mikroregiónu SVORNOSŤ
Rekonštrukcia autobusových zastávok	rekonštrukcia autobusových zastávok 2 kusy	verejné priestranstvá	príprava podkladov	infraštruktúra	2017-2019	15 000	realizáci a závislá od dotácie	nie
Oprava miestnych komunikácií	oprava miestnych komunikácií v dĺžke 11 km	chodníky a cesty, miestne komunikácie	príprava podkladov	technická infraštruktúra	2017-2020	100 000	realizáci a závislá od dotácie	nie

Zdroj: OcÚ Preseľany

ZÁVER

Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Preseľany je strategický strednodobý dokument, ktorý určuje víziu obce, prioritné rozvojové oblasti, strategické ciele a ich naplnenia. Tento dokument je základným východiskovým materiálom pre spracovanie ďalších materiálov rozvoja jednotlivých oblastí života obce a územno-plánovacej dokumentácie obce. Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Preseľany nadviazal aj na Program rozvoja Nitrianskeho samosprávneho kraja na roky 2012-2018 a jeho hlavné prioritné oblasti a ciele.

PHSR je základným nástrojom obce, ktorý určuje smer jej napredovania. Je uspokojený na plnenie strednodobých a dlhodobých cieľov, ktoré umožnia vytvárať spoločný produkt poskytujúci kvalitné podmienky pre život všetkých obyvateľov obce a jej návštevníkov pri rešpektovaní územného plánu. Sú v ňom jasne vymedzené hlavné problémy, ktoré sú pre hospodársky a sociálny rozvoj územia spoločné a sú v ňom vytýčené opatrenia, ktoré prispejú k riešeniu týchto problémov.

Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Preseľany je živý dokument. Jeho realizácia sa bude sledovať a PHSR obce bude podľa potreby dopĺňaný a upravovaný. Naznačené smery rozvoja obce sú otvorené a budú sa dopracovávať a konkretizovať vždy v záujme obyvateľov obce. Hlavným cieľom tohto programu je zlepšovať kvalitu života občanov a sociálnu súdržnosť obce, vytvoriť podmienky pre ekonomický rozvoj a tvorbu pracovných príležitostí.

PHSR obce je základným kameňom koncepčného a systematického rozvoja obce v horizonte šiestich rokov. Z tohto dôvodu dosiahnutie strategického cieľa PHSR presahuje hranice jedného volebného obdobia a pri jeho formulácii, ako aj formulácii línie krokov k jeho dosiahnutiu, by malo dôjsť k zhode na úrovni vedenia obce a jej obyvateľov. Na druhej strane, tak ako všetky koncepčné a strategické dokumenty, ktoré nie sú právne záväzné, aj PHSR je dôležitý a užitočný natoľko, nakoľko sa mu tieto vlastnosti pripisujú.

Cieľom PHSR bolo sformulovať takú predstavu o smerovaní obce, ktorá vyjadruje ekonomické a sociálne záujmy jej obyvateľstva a je v súlade so strategickými cieľmi a prioritami štátu, vyššieho územného celku, záujmami ochrany historického a kultúrneho dedičstva. Jeho poslaním je zabezpečiť kontinuitu rozvoja obce bez ohľadu na politickú príslušnosť štatutárneho zástupcu obce a obecného zastupiteľstva. Plán je otvorený dokument, ktorý by sa mal pravidelne písomne dopĺňať a aktualizovať, podľa vopred stanovených pravidiel, potrieb obyvateľov obce, jeho návštevníkov a potenciálnych investorov, s cieľom v maximálnej možnej miere zvýšiť životnú úroveň obyvateľov obce Preseľany a uspokojiť ich potreby a požiadavky.

Na vypracovaní Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Preseľany sa podieľali:

kolektív RRA Topoľčiansko

Juraj Trst'án, starosta obce Preseľany

poslanci obecného zastupiteľstva a pracovníci OcÚ Preseľany

obyvatelia obce Preseľany

ZDROJE INFORMÁCIÍ

- Atlas krajiny Slovenskej republiky 2002
- Internet
- Konsolidovaná výročná správa obce Preseľany za rok 2013
- Miestny územný systém ekologickej stability pre projekt pozemkových úprav k. ú. Preseľany (okres Topolčany)
- Obecný úrad v Preseľanoch
- Obvodný úrad životného prostredia Topolčany
- Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Preseľany na obdobie 2007 - 2013
- Program rozvoja bývania obce Preseľany na roky 2014 - 2020
- Program rozvoja Nitrianskeho samosprávneho kraja na roky 2012-2018
- Regionálna rozvojová agentúra Topolčiansko
- Sčítanie obyvateľstva, domov a bytov 2011
- Štatistický úrad SR
- Zákon č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja

PRÍLOHY

- Príloha č. 1 - Akčný plán
- Príloha č. 2 - Užšie územné vzťahy obce Preseľany
- Príloha č. 3 - Širšie územné vzťahy obce Preseľany
- Príloha č. 4 - Základná situácia obce Preseľany
- Príloha č. 5 - Obrázková príloha - obec Preseľany

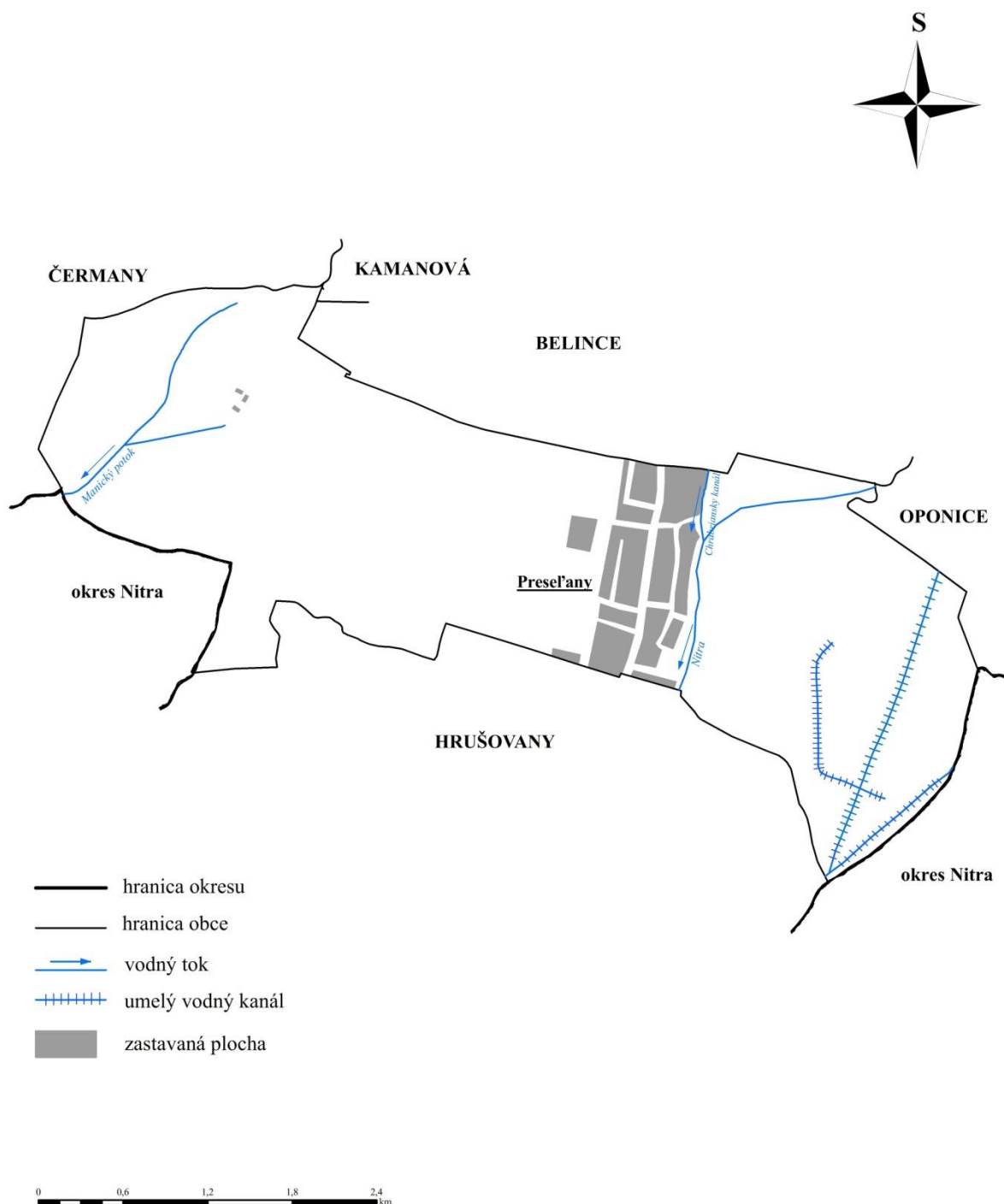
Príloha č. 1 - Akčný plán

Akčný plán							
Prioritná oblasť	Opatrenie	Aktivita	Časový plán realizácie	Predpokladaný rozpočet v €	koordinátor	Možnosti financovania	poznámka
Ludské zdroje	Vzdelávanie	Výmenné pobyty pre zamestnancov obecného úradu	2016-2019	10 000	Združenie mikroregiónu Svornosť	vlastné zdroje, OP, MAS, štát, VÚC	v štádiu úvah
Technická infraštruktúra a občianska vybavenosť	Infraštruktúra školských zariadení	Obnova II. budovy ZŠ	2015	220 000	obec	vlastné zdroje, OP, MAS, štát, VÚC	spracovaná PD
		Obnova budovy MŠ	2015	180 000	obec	vlastné zdroje, štát, OP, SIEA	spracovaná PD
	Technická infraštruktúra	Vybudovanie kanalizácie	2015-2020	2 400 000	obec	vlastné zdroje, štát, OP, Envirofond	pripravený projekt
		Dobudovanie chodníka vedľa cesty I/64	2015-2020	150 000	obec	vlastné zdroje, štát, OP, zdroje EÚ	príprava podkladov
		Ohradenie verejných priestranstiev a areálu školy	2016	10 000	obec	vlastné zdroje, štát, OP, zdroje EÚ	príprava podkladov
		Rekonštrukcia autobusových zastávok	2017-2019	15 000	obec	vlastné zdroje, štát, OP, zdroje EÚ	príprava podkladov
		Oprava miestnych komunikácií	2017-2020	100 000	obec	vlastné zdroje, štát, OP, zdroje EÚ	príprava podkladov
	Infraštruktúra športových zariadení	Rekonštrukcia telocvične a športovej haly	2016	300 000	obec	vlastné zdroje, štát, OP, zdroje EÚ	v štádiu úvah
	Občianska vybavenosť	Rekonštrukcia obecných budov	2015-2019	1 250 000	obec	vlastné zdroje, štát, OP, zdroje EÚ	spracovaná PD, príprava podkladov, v štádiu úvah
		Bytová výstavba	2016-2018	1 500 000	obec	vlastné zdroje, ŠFRB, VÚC	príprava podkladov
Životné prostredie	Odpadové hospodárstvo	Systém monitorovania a rekultivácie čiernych skládok	2016-2018	7 500	obec	vlastné zdroje, OP, MAS, nadácie, POD, Envirofond, zdroje EÚ, štát	v štádiu úvah
Cestovný ruch	Cyklotrasy	Cyklotrasa	2016-2020	700 000	Združenie mikroregiónu Svornosť	vlastné zdroje, OP, MAS, štát, VÚC	pripravená štúdia

Zdroj: vlastné spracovanie

Príloha č. 2 - Užšie územné vzťahy obce Preseľany

UŽŠIE ÚZEMNÉ VZŤAHY OBCE PRESEĽANY

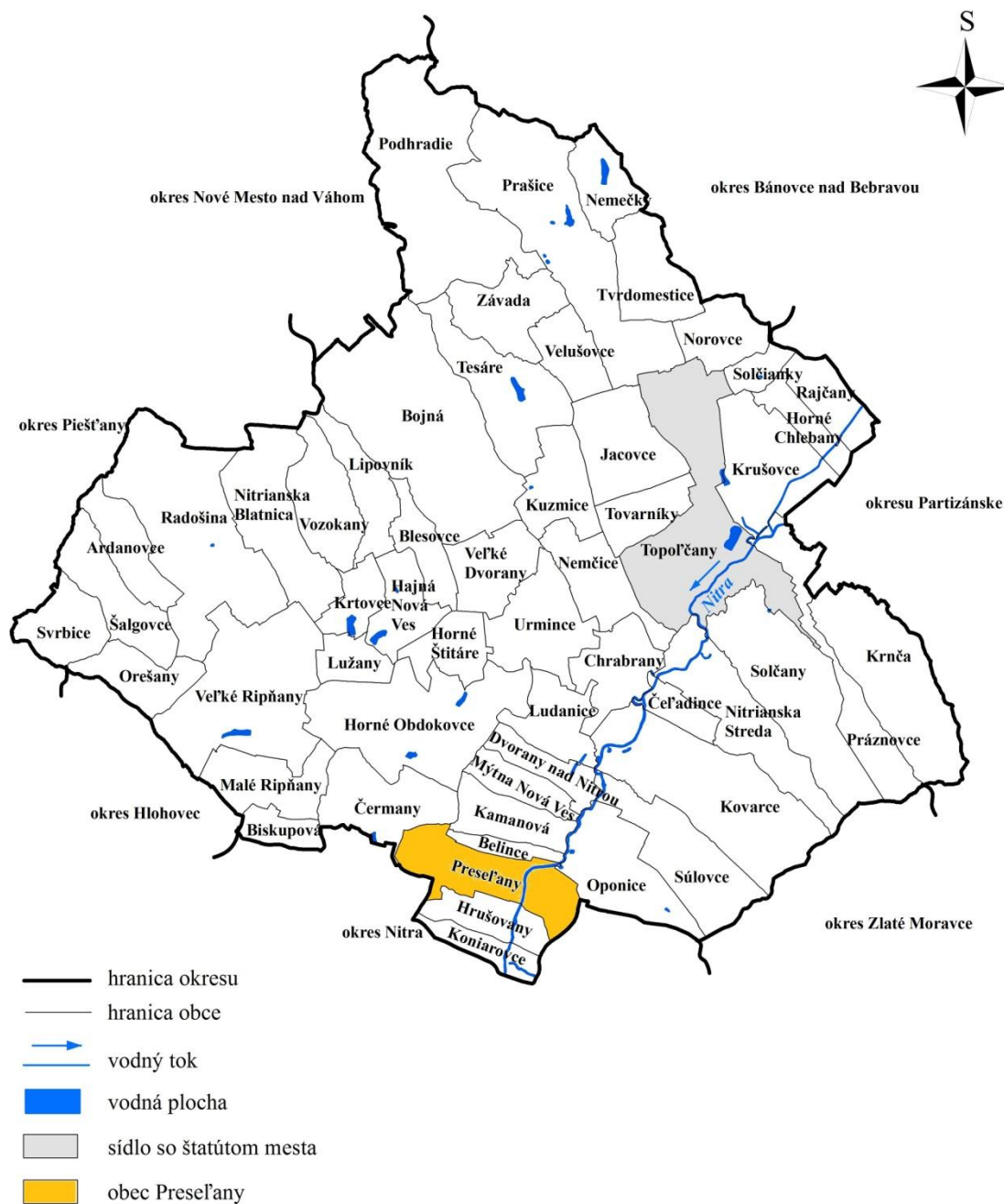

Zdroj: Spojitá vektorová mapa 1 : 50 000

Autor: Michaela Lukáčiková by ArcGIS 9.3

Príloha č. 3 - Širšie územné vzťahy obce Preseľany

ŠIRŠIE ÚZEMNÉ VZŤAHY OBCE PRESEĽANY

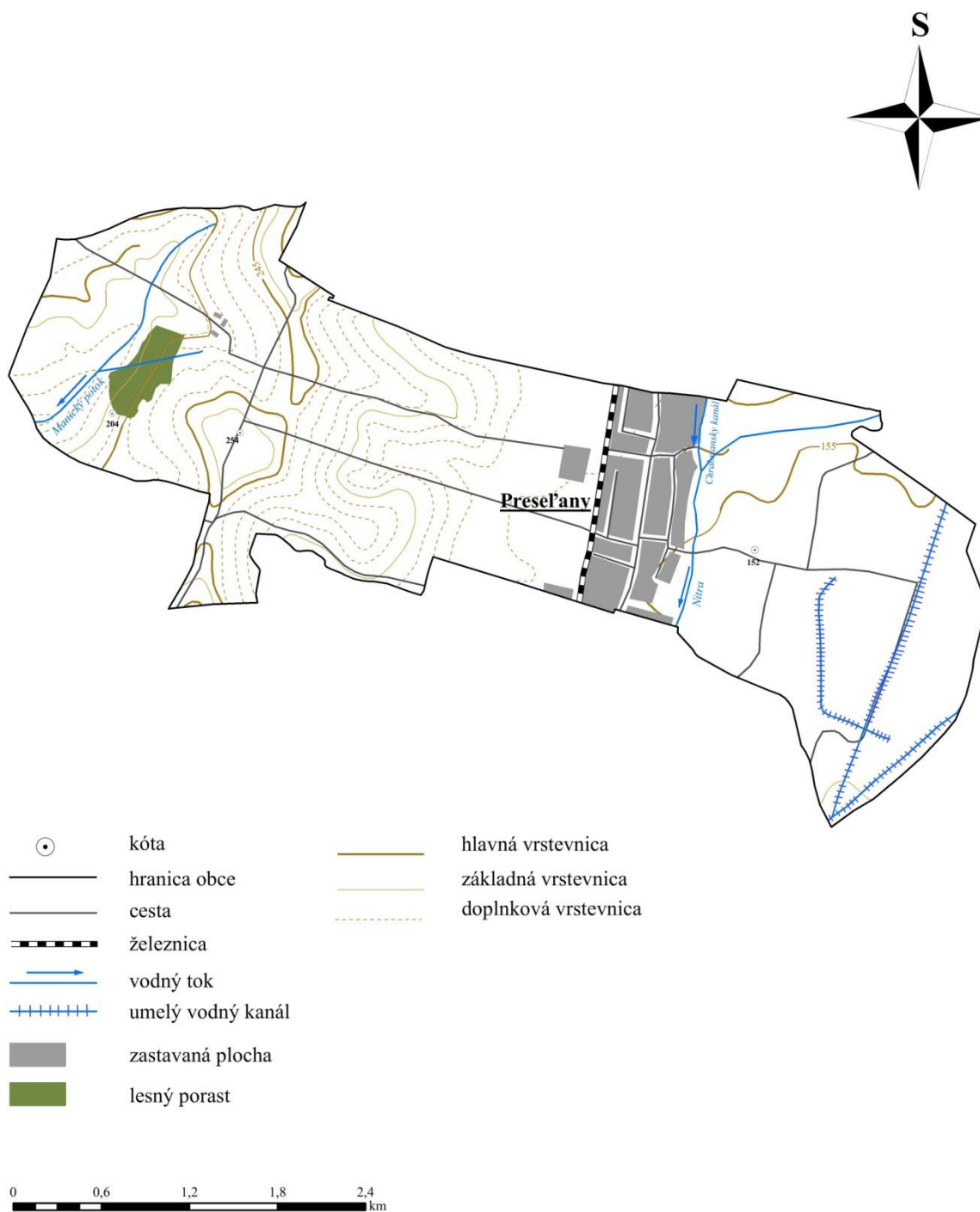

Zdroj: administratívne členenie
okresu Topoľčany, ÚGKK, 2000

Autor: Michaela Lukáčiková by ArcGIS 9.3

Príloha č. 4 - Základná situácia obce Preseľany

ZÁKLADNÁ SITUÁCIA OBCE PRESEĽANY

Zdroj: Spojitá vektorová mapa 1 : 50 000

Autor: Michaela Lukáčiková by ArcGIS 9.3

Príloha č. 5 - Obrázková príloha - obec Preseľany